

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

**Rozšíření Evropské unie o Rumunsko a jeho význam pro budoucí
investiční příležitosti pro Českou republiku**

Bc. Jana Musilová

**Diplomová práce
2008**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Studijní program: Hospodářská politika a správa
Akademický rok: 2008/2009

PODKLAD PRO ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA:	OSOBNÍ ČÍSLO:
MUSILOVÁ Jana, Bc.	Mostecká 69; Leděč nad Sázavou	E07867

NÁZEV TÉMATU ČESKY:

Rozšíření Evropské unie o Rumunsko a jeho význam pro budoucí investiční příležitosti pro Českou republiku

NÁZEV TÉMATU ANGLICKY:

VEDOUcí PRÁCE:

JUDr. Milan Krupař

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Úvod

I. Právní základ a stávající právní úprava

II. Zaměření na rumunskou republiku jako potenciálního partnera pro budoucí investice pro ČR

Závěr

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

[1] Zahradník, P.: Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003. 359 s. ISBN 80-7179-472-4.

[2] Kloudová, J., Univerzita T. Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky: Evropská unie: historie a současnost ekonomického prostředí. 1. vydání. Zlín: Univerzita T. Bati, 2004. 169 s. ISBN 80-7318-222-X.

[3] Dědič, J., Čech, P.: Obchodní právo po vstupu ČR do EU, aneb, Co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo? 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha: Bova Polygon, 2005. 485 s. ISBN 80-7273-122-X.

[4] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

[5] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[6] Internetové stránky:

<http://www.mvcr.cz/sbirka/>

<http://www.mzv.cz/>

<http://www.euroekonom.cz/>

<http://www.euroskop.cz/>

<http://www.eu.juristic.cz/>

<http://www.europa.cz/>

PODPIS STUDENTA: _____ **DATUM:** _____

PODPIS VEDOUCÍHO PRÁCE: _____ **DATUM:** _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala zejména panu JUDr.Milanu Krupaři za odbornou pomoc, poskytnuté rady a připomínky k této diplomové práci.

Souhrn

Cílem diplomové práce „Rozšíření Evropské unie o Rumunsko a jeho význam pro budoucí investiční příležitosti pro Českou republiku“ je zhodnotit zatím poslední rozšíření Evropské unie směrem do střední a východní Evropy o Rumunsko. Práce se zabývá Evropskou unií jako komplexní institucí, popisuje její základní cíle a poslání a právní dokumenty, kterými se řídí. Dále práce nastiňuje proces rozšiřování Evropské unie a podrobněji se zaměřuje na postup při rozšíření o Rumunsko, přístupová kritéria a podmínky. Nakonec práce hodnotí začlenění Rumunska do Evropské unie z pohledu České republiky jako potenciálního investora.

Klíčová slova

Evropská unie, Rumunsko, Česká republika, Evropská ústavní smlouva

Title

Enlargement of the European Union: Romania's Accession and its Implications for Future Investment Opportunities in the Czech Republic

Summary

The aim of the master thesis “Enlargement of the European Union: Romania's Accession and its Implications for Future Investment Opportunities in the Czech Republic” is to analyse the last enlargement of the European Union towards middle and eastern Europe – namely Romania's accession. The thesis also deals with the European Union as a complex institution - it describes fundamental targets and function and legal documents of the European Union. Then a process of the European Union enlargement in general and a process of Romania's accession, access and convergence criteria. In the last part of the thesis Romania's accession is viewed from the perspective of the Czech Republic as a potential investor.

Keywords

The European Union, Romania, the Czech Republic, Treaty Establishing a Constitution for Europe (Constitutional Treaty)

Obsah

Úvod	9
I Právní základ a stávající právní úprava.....	11
I.I Historické předpoklady a legislativní proces související se vznikem Evropské unie a její činností.....	11
I.I.I Období let 1946 – 1957 (počátky spolupráce).....	11
I.I.II Období let 1957 – 1981 (prohlubování spolupráce a první rozšíření).....	13
I.I.III Období let 1981 – 1990 (proces jižního rozšíření a podpory)	14
I.I.IV Období let 1990 – 1993 (Smlouva o Evropské unii)	15
I.I.V Období let 1993 – 1999 (Od Maastrichtu k Amsterdamu)	23
I.I.VI Období let 1999 – 2004 (Smlouva z Nice)	27
I.I.VII Období let 2004 – 2007 (Lisabonská smlouva)	29
I.I.VIII Chronologický souhrn nejdůležitějších momentů v průběhu vzniku a vývoje Evropské unie	30
I.II Evropská unie v současnosti	32
I.II.I Ratifikační proces Lisabonské smlouvy	32
I.II.II Definice, základní cíle a poslání současné Evropské unie v souladu s Lisabonskou smlouvou.....	35
I.II.III Institucionální rámec Evropské unie.....	37
I.II.IV Jednotný vnitřní trh.....	39
I.II.V Hospodářská a měnová politika.....	41
I.II.VI Schengenský prostor	44
I.II.VII Vyhlídky do budoucna.....	46
II Zaměření na Rumunskou republiku jako potenciálního partnera pro budoucí investice pro ČR.....	48
II.I Cesta do Evropské unie.....	48
II.I.I První kroky v procesu připojení Rumunska k EU	49
II.I.II Předvstupní strategie a proces jejího naplňování.....	51
II.I.III Hlavní programy předvstupní pomoci	54
II.I.IV Završení přístupových jednání vedoucích ke vstupu do EU.....	55
II.I.V Chronologický přehled důležitých momentů, které měly význam v průběhu přístupového procesu Rumunska k EU.....	59

II.II Pohled na Rumunsko jako investičního partnera pro Českou republiku	61
Závěr	71
Seznam použité literatury	73
Přílohy	77

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Tabulka 1: Maastrichtská konvergenční kritéria	22
Tabulka 2: Chronologický proces ratifikace Lisabonské smlouvy v jednotlivých zemích ...	33
Tabulka 3: Státy a území, které mají nějaký vztah k přijetí eura.....	42
Tabulka 4: Země a území, která mají vztah k Schengenu	45
Tabulka 5: Přehled komoditního rozdělení vývozu z ČR do Rumunska dle SITC za rok 2005 (v tis. EUR)	65
Tabulka 6: Přehled komoditního rozdělení dovozů z Rumunska do ČR dle SITC za rok 2005 (v tis. EUR)	66
Tabulka 7: Přehled komoditního rozdělení vývozu z ČR do Rumunska dle SITC za rok 2007 (v tis. EUR)	67
Tabulka 8: Přehled komoditního rozdělení dovozů z Rumunska do ČR dle SITC za rok 2007 (v tis. EUR)	67
Obrázek 1: Pilířová struktura EU (Maastrichtský chrám)	21
Obrázek 2: Mapka Rumunska.....	61
Graf 1: Vývoj obchodní výměny mezi ČR a Rumunskem v období let 1993 – 2005 (v tis. USD a EUR)	64

Seznam příloh

Příloha 1: Mapa rozšiřování Evropské unie k roku 2007	77
Příloha 2: Přehled institucí Evropské unie.....	78

Seznam použitých zkratk

atd.	a tak dále
č.	číslo
CEFTA	Středoevropská dohoda o volném obchodu
ČR	Česká republika
ECB	Evropská centrální banka
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMU	Evropská měnová unie
EOS	Evropské obranné společenství
EPS	Evropská politická spolupráce
ERDF	Evropský regionální rozvojový fond
ERM	Mechanismus směnných kurzů
ES, Společenství	Evropská společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU, Unie	Evropská unie
EU-15	Evropská unie ve složení: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Německo, Velká Británie, Irsko, Řecko, Španělsko, Portugalsko, Finsko, Švédsko, Rakousko, Dánsko.
EU-25	Evropská unie ve složení: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Německo, Velká Británie, Irsko, Řecko, Španělsko, Portugalsko, Finsko, Švédsko, Rakousko, Dánsko, Česko, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Malta, Estonsko, Lotyšsko, Kypr, Litva.
EU-27	Evropská unie ve složení: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Německo, Velká Británie, Irsko, Řecko, Španělsko, Portugalsko, Finsko, Švédsko, Rakousko, Dánsko, Česko, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Malta, Estonsko, Lotyšsko, Kypr, Litva, Rumunsko, Bulharsko.
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
HDP	hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie

min.	minimální
mj.	mimo jiné
např.	například
NATO	Severoatlantická aliance
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OEEC	Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci
OSN	Organizace spojených národů
SEI	Středoevropská iniciativa
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Slučovací smlouva	Smlouva o založení společné Rady a Komise ES
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
tzv.	takzvaný
USA	Spojené státy americké
ZEU	Západoevropská unie

Úvod

Uplynulo již více jak půl století, kdy začaly první větší integrační tendence v otázce sjednocené Evropy, které vyústily až v realizaci Evropské unie. Ta za dobu své existence, ač v různých formách vždy zastávala hlavní myšlenku, kterou byla vize sjednocené Evropy založené na zásadách míru a demokracie. Z původních šesti se počet jejích členů rozšířil na současných 27 demokratických států.

Evropská unie dnes představuje největší realizovaný projekt sjednocené Evropy, který se podařilo uskutečnit a který má svou perspektivu na další budoucí vývoj. V současné době probíhá dynamický proces rozvoje Evropské unie.

Záměrem této diplomové práce je zhodnotit přijetí Rumunska mezi členské země Evropské unie jak z pohledu legislativního procesu, tak i z pohledu České republiky jako možného investora v této zemi.

Pro splnění vymezeného záměru je nutné dosažení následujících cílů, kterými se budu zabývat v této práci.

- 1. Vymežit hlavní historické události a právní dokumenty vedoucí ke vzniku Evropské unie v současné podobě.**
- 2. Definovat pojem Evropská unie, její konstrukci, cíle a zásady v současné době.**
- 3. Přiblížit proces rozšiřování Evropské unie o Rumunsko, kritéria, podmínky připojení k EU a předvstupní pomoc.**
- 4. Zhodnotit přínosy připojení Rumunska k EU pro Českou republiku z hlediska investičních možností.**

V první kapitole se zaměřím zejména na historické události, které nakonec vedly ke vzniku Evropské unie a její současné podobě. Přiblížím čtenáři proces vytváření Evropské unie od čtyřicátých let minulého století až do současnosti a popíši jednotlivé politické události a právní dokumenty, které v souvislosti s danou dobou napomohly k nynější podobě a konstrukci Evropské unie.

V další kapitole se více zaměřím na uskupení Evropské unie a její aktuální právní dokumentaci, ze které vychází jak samotná organizace, tak i její činnosti a postupy. Blíže

specifikuji jak pojem Evropská unie, tak i její cíle, konstrukci, poslání i institucionální rámec. Dále se budu zabývat jejím fungováním a činnostmi, kterými se zabývá a prostředky, které využívá ke splnění svých zadaných cílů.

Poté se blíže zaměřím na proces a postup při rozšiřování Evropské unie o Rumunsko jako transformujícího se státu východní Evropy a popíši jednotlivé právní akty a kroky, které vedly k přistoupení ke členství. Blíže specifikuji kritéria, která muselo Rumunsko pro přistoupení splnit a analyzuji jejich plnění.

V poslední kapitole se blíže zaměřím postoj České republiky k přijetí Rumunska mezi země Evropské unie z hlediska investičních příležitostí. Nastíním obchodní procesy mezi Českou republikou a Rumunskem před a po přijetí Rumunska mezi členské země Evropské unie a uvedu budoucí vyhlídky této spolupráce.

V práci využiji metody analýzy a dedukce.

Všechny údaje uvedené v této diplomové práci jsou aktuální k 20.7.2008

I Právní základ a stávající právní úprava

Cílem této první kapitoly je seznámit čtenáře s Evropskou unií obecně, jejími historickými předpoklady a základními právními dokumenty, které umožnily vytvoření Evropské unie v současné podobě. Dále vymezení její definice a základních pravidel a dokumentů, kterými se EU řídí. Dále je tato kapitola zaměřena na význam existence Evropské unie a její cíle, kterých se snaží dosáhnout a které nástroje má k tomuto účelu k dispozici. Poslední část této kapitoly pojednává o pravidlech rozšiřování Evropské unie.

I.1 Historické předpoklady a legislativní proces související se vznikem Evropské unie a její činností

O integračním uskupení Evropské unie lze v současnosti bezesporu tvrdit, že se jedná o nejpropracovanější a nejrozvinutější pokus o ekonomické i společenské sblížení, který kdy byl dosud v celosvětovém měřítku vykonán. Tento výsledek, který je navíc paradoxně podrobován poměrně vytrvalé kritice, však není výsledkem hladkého a bezbolestného průběhu, nýbrž více než padesátiletého úsilí, jež bylo po jisté období i krkolomně komplikováno nejen dostatečnou nevyzrálostí jednotlivých zemí – účastníků tohoto pokusu, ale rovněž nepříliš příznivými globálními okolnostmi.¹ Přes všechny překážky se však ukázalo, že odvážná myšlenka evropského sjednocování byla natolik silnou a perspektivní, že až dosud dokázala odolat všem možným nástrahám a zcela realisticky prokázala svoji smysluplnost.

I.1.1 Období let 1946 – 1957 (počátky spolupráce)

Počáteční myšlenku sjednocené Evropy můžeme nalézt v ideách filozofických směrů federalismu a funkcionalismu², z jejichž základních hypotéz vzešla inspirace a později také politický koncept sjednocené demokratické unie. Ten vychází z poznatku, že společný přístup je efektivnější než snaha jednotlivých států.³

¹ Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 21

² Za hlavní představitele těchto směrů jsou považováni francouzští politici Jean Monnet a Robert Schuman.

³ Na tomto základě je také stanoven tzv. princip subsidiarity.

Silné ohlasy ke vzniku jednotné evropské organizace se objevily zejména po obou světových válkách, kdy sílily tendence předejít dalšímu opakování tragických událostí, kterými světové války byly. Významným impulsem k dalším krokům ke sjednocení Evropy byl poté projev politického představitele Velké Británie Sira Winstona Churchila dne 19. září 1946 v Curychu, ve kterém vyslovil požadavek k vytvoření Spojených států evropských. Tlak Sovětského svazu nakonec vedl k tomu, že byl v roce 1948 mezi Velkou Británií, Francií a státy Beneluxu uzavřen Bruselský pakt o vzniku Západní unie, jejímž hlavním cílem bylo vytvoření společného obranného systému a posilování vzájemných ekonomických a kulturních vztahů. V témž roce byla založena Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), jenž se stala první evropskou organizací, která realizovala přeshraniční spolupráci v západní Evropě.

Dne 9. května⁴ 1950 přednesl francouzský ministr zahraničí Robert Schuman plán hlubší spolupráce, který měl fungovat na základě převedení montánního průmyslu pod evropskou kontrolu, čímž by se natrvalo vyloučila další možnost válečného střetu mezi západoevropskými státy⁵. Zároveň se tento plán měl stát základem pro hospodářskou a politickou integraci Evropy.

Na základě tohoto Schumanova plánu podepsali v roce 1951 v Paříži hlavní představitelé šesti států Evropy – Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko smlouvu o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Díky této smlouvě již nadále nemohly dané země vyrobit válečné zbraně a obrátit je proti ostatním, jak tomu bylo dříve. Dalším důležitým cílem této smlouvy (kromě kontroly hlavně německých průmyslových odvětví) bylo přispívat pomocí společného trhu bez diskriminačních opatření k ekonomickému rozvoji, růstu životní úrovně a zaměstnanosti členských států.

Pod vlivem tlaku sjednocování vzniklo v roce 1952 Evropské obranné společenství (EOS), které mělo zajistit hlubší spolupráci mezi členskými státy Společenství a hlavně více kontrolovat problémovou Spolkovou republiku Německo. Avšak poté, co smlouvu o tomto společenství neratifikoval francouzský parlament, začala plnit funkci obranného společenství Západoevropská unie (ZEU) vytvořená přeměnou Západní unie s připojením Itálie a Spolkové republiky Německo.

⁴ Později byl a je tento den oslavován jako „Den Evropy“.

⁵ zejména mezi Francií a Německem

Velmi důležitým rokem v evropském integračním procesu se stal rok 1957, v němž šest zakladatelských zemí Evropského společenství uhlí a oceli⁶ zahájilo mezivládní jednání, která nakonec vyústila v přijetí dvou tzv. Římských smluv o založení Evropského hospodářského společenství (EHS), na jehož základě začaly členské země rozvíjet společný trh založený na volném pohybu osob, zboží a služeb a Evropského společenství atomové energie (Euratom), které se stalo základnou pro vývoj jaderné energetiky a atomového výzkumu pro mírové účely. Součástí zakladatelských Římských smluv byla také legislativní základna pro konstrukci budoucí jednotné finanční politiky.

V ohledem na stejné složení členů a společným základním cílům počala být tato tři společenství (EHS, ESUO, Euratom) vnímána jako jakýsi vzájemně se doplňující celek, který byl pojmenován jako Evropská společenství.

I.I.II Období let 1957 – 1981 (prohlubování spolupráce a první rozšíření)

Je důležité poznamenat, že tato společenství byla vždy organizována s cílem nezavrhovat další rozšíření. Avšak když žádalo o přijetí do budoucí Evropské unie Spojené království Velké Británie a Severního Irska, francouzský prezident de Gaulle tuto žádost dvakrát vetoval. Poprvé se obával, že by přijetím Spojeného království hrozila v důsledku smluv Spojeného království s USA pozdější dominance USA nad evropským jaderným programem, podruhé toto odmítnutí zdůvodnil slabou britskou ekonomikou.

Podstatným krokem k další evropské integraci byla Slučovací smlouva podepsaná v roce 1965, která ustanovila jednotné orgány pro všechna Evropská společenství.

Rok 1968 byl klíčovým v oblasti obchodu. Země Společenství odstranily vnitřní cla na dovážené zboží a tím umožnili zcela volný přeshraniční obchod mezi sebou. Na zboží, které bylo dováženo ze třetích zemí byla uložena jednotná cla. Hlavním posláním této formy nazvané Celní unie bylo odstranění možných obchodních překážek mezi členskými zeměmi. Zároveň také tímto činem vznikl největší světový obchodní prostor, který rychle prosperoval. Postupem času toto uskupení (které se nadále rozšiřovalo) přijalo další společné prvky a pravidla.

⁶ Belgie, Lucembursko, Nizozemsko, Itálie, Francie a Západní Německo

Jedním z těchto společných prvků byl plán zavedení jednotné měny, který se formoval od roku 1970. Z důvodu zajištění měnové stability bylo dohodnuto, že budou členské státy mezi svými měnami tolerovat pouze malé pohyby měnových kurzů. Tím byl vlastně v roce 1972 vytvořen mechanismus směnných kurzů (ERM), který se stal prvním krokem k zavedení eura.

V roce 1973 dochází k prvnímu rozšíření Unie o Dánsko, Irsko a Spojené království Velké Británie a Severního Irsku. Z původních šesti členů Společenství se stává členů devět. V souvislosti s tímto rozšířením vzniká v roce 1974 Evropský regionální rozvojový fond (ERDF), jehož hlavním úkolem je převod peněz z bohatých regionů na chudé za účelem zlepšení komunikací, podpory investic a vytváření pracovních míst v těchto chudých regionech. Zároveň je podporováno malé a střední podnikání, vzdělání, výzkum a vývoj a další oblasti.

I.I.III Období let 1981 – 1990 (proces jižního rozšíření a podpory)

V roce 1981 nastává druhé rozšíření Společenství a to o Řecko, čímž se zvyšuje počet členů na deset. Tím bylo nastartováno tzv. jižní rozšíření, které vyvrcholilo přijetím Španělska a Portugalska v roce 1986. Konečný počet členů Společenství se ustálil na dvanácti.

V tomtéž roce byly přijaty velice významné dokumenty, a to Bílá kniha a Jednotný evropský akt, který měl zajistit volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu bez jakýchkoli překážek do roku 1992. Tento dokument měl zabezpečit konečný ekonomický prostor bez vnitřních hranic, kterého se stále nedařilo dosáhnout. Jednotným evropským aktem byl také položen základ pro Evropskou politickou spolupráci (EPS), kterou byla ustanovena Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP), což vedlo k posílení pravomocí budoucí EU v oblasti strukturální a ekologické politiky, technického rozvoje, výzkumu a ke zlepšení spolupráce v měnové a hospodářské politice.

V roce 1989 byla založena Evropská banka pro obnovu a rozvoj, jejímž cílem bylo finančně podporovat země střední a východní Evropy. O rok později pak byla zahájena první fáze hospodářské a měnové unie (HMU).

Společně s tím, jak docházelo v průběhu sedmdesátých a osmdesátých let k rozšíření Společenství o nové členy (Irsko, Dánsko, Velkou Británii, Řecko, Španělsko a Portugalsko),

docházelo také k rozšiřování i původních smluv tak, aby bylo možné zahrnout rozsáhlou škálu politických, průmyslových, zemědělských a měnových úmluv, mimo jiné také Společnou zemědělskou politiku, která poskytuje rozsáhlé dotace evropským zemědělcům.

I.I.IV Období let 1990 – 1993 (Smlouva o Evropské unii)

Velmi významným mezníkem v rozvoji evropské integrace se stal rok 1992, kdy došlo v holandském Maastrichtu k uzavření Maastrichtské smlouvy, která po ratifikaci všech členských států vstoupila v platnost 1. listopadu 1993. Tím přijalo Společenství nový název – Evropská unie. Smlouva o Evropské unii představovala do té doby nejrozsáhlejší podobu reformy Římských smluv z roku 1957 a znamenala podstatný pokrok k politickému sjednocování a ekonomické integraci všech členských států EU. Evropská unie byla vytvořena jako navazující článek na již existující Evropské společenství doplněný o politickou spolupráci v oblasti vnitřní a zahraniční politiky, v němž na jednotný vnitřní trh mělo navázat vytvoření hospodářské a měnové unie.

Podstatnými prvky a obsahem Smlouvy o Evropské unii jsou⁷:

1. Společná ustanovení,
2. Změny Smlouvy o Evropském hospodářském společenství, jehož název byl změněn na Evropské společenství, které zahrnuje též Hospodářskou a měnovou unii,
3. Společná zahraniční a bezpečnostní politika,
4. Spolupráce v oblastech justice a vnitřních věcí,
5. Závěrečná ustanovení,
6. Protokoly a Deklarace.

Smlouvou o EU se Unie zavázala plnit zadané úkoly nefiskální povahy za pomoci jednoho společného institucionálního systému podléhajícího mezinárodnímu právu při respektování *acquis communautaire*.

⁷ Had, M., Pikna, B.: *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*, 2001, str. 18

Dle článku B Hlavy I Smlouvy o Evropské unii si Unie stanovila tyto cíle⁸:

- podporovat vyvážený a trvale udržitelný hospodářský a sociální pokrok, zejména vytvořením prostoru bez vnitřních hranic, posilováním hospodářské a sociální soudržnosti a zavedením hospodářské a měnové unie, jež v souladu s ustanoveními této smlouvy v konečném důsledku zahrne i jednotnou měnu,
- potvrzovat svou identitu na mezinárodní scéně, zejména prováděním společné zahraniční a bezpečnostní politiky včetně budoucího vymezení společné obranné politiky, která by v určitém okamžiku mohla vést ke společné obraně,
- upevňovat ochranu práv a zájmů státních příslušníků svých členských států zavedením občanství Unie,
- rozvíjet úzkou spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí,
- v plném rozsahu zachovávat *acquis communautaire* a rozvíjet je, přičemž se posoudí, do jaké míry je potřebné přehodnotit politiky a formy spolupráce zaváděné touto smlouvou s cílem zajistit účinnost mechanismů a orgánů Společenství.

Dle Článku 2 Hlavy II Smlouvy o EU je posláním Společenství vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie a prováděním společných politik nebo činností podporovat harmonický a vyvážený rozvoj hospodářských činností ve Společenství, trvalý a neinflační růst respektující životní prostředí, vysoký stupeň konvergence hospodářské výkonnosti, vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany, zvyšování životní úrovně a kvality života a podporovat hospodářskou a sociální soudržnost a solidaritu mezi členskými státy.⁹

Podle Článku 3 Hlavy II Smlouvy o Evropské unii patří mezi činnosti, kterými se v souladu s Článkem 2 této smlouvy Evropská unie zabývá¹⁰

- a) odstranění cel a množstevních omezení dovozu a vývozu zboží mezi členskými státy, jakož i všech ostatních opatření s rovnocenným účinkem,
- b) společná obchodní politika,

⁸ *Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva)*. [online]. 14.7.2008 [cit. 2008-07-14]. Dostupné na [www: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>](http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf)

⁹ *Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva)*. [online]. 14.7.2008 [cit. 2008-07-14]. Dostupné na [www: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>](http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf)

¹⁰ *Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva)*. [online]. 14.7.2008 [cit. 2008-07-14]. Dostupné na [www: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>](http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf)

- c) vnitřní trh, který se vyznačuje odstraněním překážek volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu mezi členskými státy,
- d) opatření týkající se vstupu osob na vnitřní trh a jejich pohybu na vnitřním trhu,
- e) společná politika v oblasti zemědělství a rybolovu,
- f) společná politika v oblasti dopravy,
- g) systém zajišťující, aby na vnitřním trhu nebyla narušována hospodářská soutěž,
- h) sblížení právních předpisů členských států v míře nutné pro fungování společného trhu,
- i) politika v sociální oblasti zahrnující Evropský sociální fond,
- j) posilování hospodářské a sociální soudržnosti,
- k) politika v oblasti životního prostředí,
- l) posilování konkurenceschopnosti průmyslu Společenství,
- m) podpora výzkumu a technologického rozvoje,
- n) podpora zřizování a rozvoje transevropských sítí,
- o) přínos k dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví,
- p) přínos ke kvalitě vzdělání a výchovy a k rozkvětu kultur členských států,
- q) politika v oblasti rozvojové spolupráce,
- r) přidružení zámořských zemí a území za účelem zvýšení obchodu a společné podpory hospodářského a sociálního rozvoje,
- s) přínos k posílení ochrany spotřebitele,
- t) opatření v oblasti energie, civilní obrany a cestovního ruchu.

Všechny členské státy se také podpisem a ratifikací této Smlouvy o EU zavázaly jednak uvést svou národní politiku do souladu se společnými postoji EU a také bezpodmínečně podporovat realizaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky v rámci vzájemné solidarity a loajality mezi členskými státy. Společné postoje pak obhajují na mezinárodních fórech, přičemž každý členský stát má možnost předložit Radě své návrhy na postup v dané věci.

Samotná Evropská unie je svou Smlouvou o EU založena na třech pilířích. První pilíř je tvořen třemi Evropskými společenstvími – Evropským společenstvím uhlí a oceli, Evropským hospodářským společenstvím (nazývané po vstupu Maastrichtské dohody v platnost v roce 1993 Evropským společenstvím) a Evropským společenstvím pro atomovou

energii. Druhý pilíř zahrnuje společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, třetí pilíř oblasti justice a vnitřních věcí.¹¹

V prvním pilíři, který tvoří rozhodující a nejvýznamnější část Evropské unie, pokročil evropský integrační proces nejdále. Evropská společenství jsou subjektem mezinárodního práva a ve stanovených oblastech mohou uzavírat mezinárodní smlouvy, které zavazují členské státy. V rámci Evropských společenství fungují instituce nadstátního charakteru a platí v nich právo Evropských společenství, nazývané též komunitárním právem, které je nadřazené právu jednotlivých členských států. V rámci Evropských společenství fungují společné politiky, které vykonávají instituce Společenství a zároveň politiky, které jsou na úrovni Společenství koordinovány. Základem Evropských společenství je jednotný trh bez vnitřních hranic, jehož vyvrcholením je Evropská měnová unie se společnou evropskou měnou euro.¹²

Jednotného vnitřního trhu mělo být dosaženo na základě čtyřech aspektů volného obchodu tzv. čtyř svobod, kterými je volný pohyb osob, volný pohyb zboží, volný pohyb služeb a volný pohyb kapitálu. Dalším krokem bylo zavedení eura v rámci měnové unie, což by znamenalo volný obchod bez jakýchkoli omezení pro členské země. Společnou měnu euro pak od roku 1999 začalo dvanáct členských zemí používat při bezhotovostním platebním styku.

Další dva pilíře Unie mají odlišný charakter. Jsou budovány na principu mezivládní spolupráce. Zde se nevytvářejí nadstátní instituce se zvláštními pravomocemi, ale tradiční instituce, které rozhodují na základě konsenzu. Instituce Unie jsou do činnosti druhého a třetího pilíře zapojeny. Nejsou však tvůrci zvláštní legislativy zavazující členské státy.¹³

Druhý pilíř byl nazván Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP) a týká se oblastí, které jsou považovány za podstatnou součást suverenity států. V Maastrichtské smlouvě je této oblasti věnována Hlava V. Cíle společné zahraniční a bezpečnostní politiky byly shrnuty v Článku J Hlavy V takto¹⁴:

- zabezpečit společné hodnoty, základní zájmy a nezávislost Unie,
- posilovat bezpečnost Unie a jejích členských států ve všech směrech,

¹¹ Had, M., Pikna, B.: *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*, 2001, str. 9

¹² Had, M., Pikna, B.: *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*, 2001, str. 9

¹³ Had, M., Pikna, B.: *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*, 2001, str. 9

¹⁴ *Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva)*. [online]. 14.7.2008 [cit. 2008-07-14]. Dostupné na [www: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>](http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf)

- chránit mír a posilovat mezinárodní bezpečnost v souladu s principy Charty OSN, jakož i s principy helsinského Závěrečného aktu a cíli Pařížské charty,
- podporovat mezinárodní spolupráci,
- rozvíjet a upevňovat demokracii a právní stát a respektování lidských práv a základních svobod.

SZBP je zajišťována pomocí orgánů Evropské unie, kterými jsou: Evropská rada, Evropský parlament, Rada EU, Komise, Soudní dvůr a Předsedající Rady.

Dohodou o Společné zahraniční a bezpečnostní politice bylo ustanoveno vystupování všech členských států v rámci Evropské unie na mezinárodním poli společně jedním hlasem. Touto dohodou vlastně dochází k propojování zahraničních politik mezi členskými státy. Stejně tak mohou členské státy společně vyjadřovat svá stanoviska k závažným otázkám na mezinárodní scéně, k ozbrojeným konfliktům a dalším aktuálním otázkám.

Společná zahraniční a bezpečnostní politika zahrnuje dvě základní formy naplnění výše uvedených cílů – systematickou spolupráci členských států EU (národní úroveň) a realizaci společných opatření na bázi různých druhů právních aktů (smíšená úroveň). Jejich posláním je co nejefektivněji uplatňovat vliv Unie, hájit společné zájmy, respektovat a provádět společné postoje a společné akce, jakož i zajišťovat jednotu, soudržnost a účinnost postupu Unie, a přispívat k vytváření skutečné evropské bezpečnostní a obranné identity.¹⁵

SZBP dle Smlouvy o EU zahrnuje všechny otázky, které se týkají bezpečnosti Unie, včetně postupného vymezování rámce společné obranné politiky, jež by mohlo vést ke společné obraně, pokud tak rozhodne Evropská rada. Vojenské otázky SZBP by měly být vyřizovány v rámci ZEU. ZEU je nedílnou součástí vývoje Unie. Zajišťuje pro ni přístup k operačním prostředkům, podporuje ji při vymezování obranných aspektů SZBP, vypracovává a provádí rozhodnutí o akcích Unie, které mají dopad na obranu. Tyto akce zahrnují humanitární a záchranné mise, mise k udržení míru a mise bojových jednotek k řešení krize včetně nastolování míru. Členské státy EU jsou oprávněny se plně těchto misí zúčastnit.¹⁶

Třetí pilíř Evropské unie se také více zabývá oblastmi justice a vnitřních věcí. Smlouvy z dřívějších let se soustředily spíše na ekonomické otázky společného rozvoje a otázky

¹⁵ Cihelková, E.: *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*, 2003, str. 87

¹⁶ Cihelková, E.: *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*, 2003, str. 89

volného pohybu osob, než na oblasti justice a vnitřních věcí. Avšak postupem času začalo být nutné také přemýšlet a postihovat nové problémy související s organizovaným zločinem, ilegálním obchodem, obchodem s lidmi a se zbraněmi, přistěhovalectvím, problémy s drogami a terorismem, korupcí, rasismem a xenofobií.

Obdobně jako druhý pilíř byl též třetí pilíř vybudován na zásadách mezivládní spolupráce. Znamenalo to, že pro všechna rozhodnutí platila zásada jednomyslnosti, takže jednotlivý členský stát mohl svým vetem blokovat jakoukoliv dohodu.¹⁷

Na následujícím obrázku je přehledně zobrazena chrámová podoba Evropské unie, k níž je často přirovnávána:

¹⁷ Had, M., Pikna, B.: *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*, 2001, str. 60

Obrázek 1: Pilířová struktura EU (Maastrichtský chrám)¹⁸

¹⁸ EUR-LEX. [online]. 13.7.2008 [cit. 2008-07-13]. Dostupné na www: <http://eur-lex.europa.eu/cs/droit_communaautaire/union_europeenne.gif>

Maastrichtskou smlouvou, tedy Smlouvou o Evropské unii byla také definována tzv. Maastrichtská konvergenční kritéria vytvořená zejména pro předpokládané budoucí vytvoření Hospodářské a měnové unie a přijetí společné měny euro. Tato kritéria, která musely všechny kandidátské státy ještě před přijetím do Evropské unie splnit, se týkala oblastí jejich cenové stability, směnných kurzů, státního dluhu a úrokové sazby. V následující tabulce je zobrazen výčet Maastrichtských konvergenčních kritérií.

Tabulka 1: Maastrichtská konvergenční kritéria¹⁹

<i>Inflační kritérium</i>	Země se kvalifikuje do EMU, pokud její míra inflace nepřesahuje hodnotu 1,5 procentního bodu nad průměr tří zemí s nejnižší mírou inflace.
<i>Úrokové kritérium</i>	Země se kvalifikuje do EMU, pokud její dlouhodobé úrokové sazby nepřesahují hodnotu dvou procentních bodů ve srovnání s průměrnou dlouhodobou úrokovou sazbou u tří zemí s nejnižší mírou inflace.
<i>Kritérium rozpočtového deficitu</i>	Země se kvalifikuje do EMU, pokud její rozpočtový deficit nepřevyšuje hodnotu 3 % jejího hrubého domácího produktu, resp. Pokud prokáže viditelné snížení hodnoty deficitu směrem k hodnotě 3 % podílu na HDP.
<i>Kritérium veřejného dluhu</i>	Země se kvalifikuje do EMU, pokud její veřejný dluh nepřevyšuje hodnotu 60 % jejího hrubého domácího produktu, resp. Pokud prokáže viditelné snížení hodnoty dluhu směrem k hodnotě 60 % podílu na HDP.
<i>Kritérium kursově stability</i>	Země se kvalifikuje do EMU, pokud je nejméně dva roky před rozhodným datem členem kursového mechanismu ERM a v rámci tohoto mechanismu nedevalvovala devizový kurs své měny.

Konvergence představuje, zejména pak v poslední fázi, jeden z mála klíčových konceptů, na nichž je založen proces evropské integrace. Nástrojem, jak této konvergence dosáhnout, je v EU kohezní politika. Rozhodla-li Evropská rada na summitu v Maastrichtu v prosinci 1991, že dalším pokračováním integrace v ekonomické oblasti se stane projekt

¹⁹ Převzato z: Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 148

zavedení společné měny, nabyla kohezní politika v této oblasti konkrétní zaměření na formulaci a následné plnění sady makroekonomických a konvergenčních kritérií, která začala být později označována jako maastrichtská.²⁰

Ekonomická interpretace konvergence pak může být vykládána jako proces dosahování makroekonomických výsledků, které jsou²¹:

- a) podobné či přibližné ve všech oblastech (zemích, regionech) podléhajících konvergenčnímu procesu,
- b) uspokojivé z pohledů základních ekonomických standardních kritérií (což je spíše subjektivní pohled, vedoucí např. k dělení zemí na vyspělé, průměrné a podrozvinuté),
- c) udržitelné po určitý čas.

I.I.V Období let 1993 – 1999 (Od Maastrichtu k Amsterdamu)

Smlouvou o Evropské unii v roce 1993 byl zahájen nový stupeň evropské integrace založený na otevřenosti, který se dále rozvíjí a v současnosti podléhá dynamickému procesu. Součástí tohoto procesu je snaha o přiblížení úrovně členských států v ekonomické oblasti, což se společně označuje jako jednotný vnitřní trh.

Evropská komise považovala v době spouštění Jednotného vnitřního trhu za nejdůležitější následující oblasti²²:

- finanční a kapitálovou,
- daňovou,
- dopravní politiku,
- zemědělství,
- nové energetické zdroje a životní prostředí,
- sociální a strukturální otázky a
- zejména z hlediska důvěryhodnosti celého projektu z pohledu občanů i množinu efektů, jež občan bezprostředně vnímá.

²⁰ Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 143

²¹ Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 144

²² Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 43

Dokončení jednotného vnitřního trhu mezi členskými státy a s ním i aplikace čtyř ekonomických svobod (pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu) a odstranění hraničních kontrol přineslo řadu pozitiv a možností pro členské státy v řadě oblastech. Zlepšila se transparentnost podnikatelského prostředí, zvýšila se volnost poskytování bankovních služeb, došlo k výrazným změnám a posílení konkurence v oblasti zemědělství a k uvolnění energetického trhu. Větší pozornost byla také zaměřena na ochranu životního prostředí a na sociální problematiku.

Na cíl vytvořit jednotný vnitřní trh pak navázala snaha o plné vybudování Hospodářské a měnové unie (HMU), čímž by došlo k úplné ekonomické integraci. První etapa HMU byla zahájena již v roce 1990, kdy byly odstraněny překážky pohybu kapitálu mezi členskými státy. Druhá etapa započala v roce 1994, kdy byl založen Evropský měnový institut (EMI), který měl za úkol především odstranit překážky ve spolupráci hlavních bank členských států a připravit půdu pro měnovou politiku. V poslední fázi HMU (od 1999) pak bylo hlavním úkolem zafixovat směnné kurzy a v plné míře zavést euro.²³

Samotný projekt jednotné měnové unie však vyvolal řadu otázek a spekulací o užitečnosti, významu a úspěšné realizaci vůbec. Zejména velké společnosti měly řadu pochybností o efektivnosti měnové unie. Byly vytvořeny malé skupinky nazvané multinationals, které měly za úkol zejména předvídat a úspěšně reagovat na ekonomické důsledky, které vznikaly v souvislosti se zaváděním měnové unie. Velké pozitivum v zavedení měnové unie spatřovaly zejména v posílení konkurenční pozice Evropy jako jednotného celku. Obecně se předpokládalo, že by měla společná měna nastartovat vlády zainteresovaných zemí a jejich společností ke snížení půjček v bankách a hledání svých finančních zdrojů na kapitálových trzích. Také se vynořily pochybnosti o základní myšlence měnové unie, tedy že jednotná měna nahradí národní měny států, které měly o zavedení této měny zájem. Spekulace vznikaly především s myšlenkami vnitřních hodnot národních měn, ztráty směnného kurzu a monetární autonomií.

V roce 1995 došlo v Evropské unii již ke čtvrté vlně rozšíření a to o Rakousko, Finsko a Švédsko. Tím se počet členů EU zvýšil na 15 a její rozloha tak již pokrývala skoro celou západní Evropu. V roce 1990 se též bývalé východní Německo stalo součástí Unie, protože došlo k vnitřnímu sjednocení Německa. Tímto rozšířením se zároveň zvýšila pozice Evropské

²³ upraveno viz EUROSOP [online]. 20.7.2008 [cit. 2008-07-20]. Dostupné na [www: <http://www.euroskop.cz/322/462/clanek/80-leta-a-90-teta---velky-krok-vpred/>](http://www.euroskop.cz/322/462/clanek/80-leta-a-90-teta---velky-krok-vpred/)

unie. V témž roce také vzešla v platnost Schengenská dohoda uzavřená některými mezi členskými státy EU²⁴, kterou se rušily hraniční kontroly.

Postupem času stále více zesilovala potřeba jakési reformy Maastrichtské smlouvy o Evropské unii, která vyvrcholila podpisem Amsterodamské smlouvy v roce 1997 v holandském Amsterodamu. Tato smlouva, která vzešla v platnost v roce 1999, kromě formálních záležitostí v podobě číselného označení jednotlivých jejích článků také měnila a doplňovala Smlouvu o Evropských společenstvích a Smlouvu o Evropské unii. Víceméně také konkretizovala a definovala to, co bylo dohodnuto již v Maastrichtu, tedy vytvoření měnové unie v plné míře, rozvíjení společné zahraniční a bezpečnostní politiky a organizovanou, jednotnou spolupráci v boji se zločinem. Amsterodamská smlouva také provedla reformu institucí Evropské unie. Nově byla do rámce Smlouvy o EU zahrnuta otázka Schengenských dohod jako příklad tzv. posílené spolupráce²⁵. Zároveň byla také stanovena spolupráce v oblasti zaměstnanosti, vízové a imigrační politiky, zóně bezpečnosti, svobody a spravedlnosti.

Cíle Evropské unie vytyčené v Maastrichtské smlouvě byly Amsterodamskou smlouvou nově vymezeny v Článku B takto²⁶:

- podporovat hospodářský a sociální pokrok a vysokou úroveň zaměstnanosti a dosahovat vyváženého a udržitelného rozvoje, zejména vytvořením prostoru bez vnitřních hranic, posilováním hospodářské a sociální soudržnosti a zavedením hospodářské a měnové unie, v konečném důsledku zahrnující v souladu s ustanoveními této smlouvy jednotnou měnu;
- prosazovat svou identitu na mezinárodní scéně, zejména prováděním společné zahraniční a bezpečnostní politiky včetně postupného vymezení společné obranné politiky, která by mohla vést v souladu s článkem J.7 ke společné obraně;
- upevňovat ochranu práv a zájmů státních příslušníků svých členských států zavedením občanství Unie;
- zachovávat a rozvíjet Unii jako prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se kontroly na vnějších hranicích, práva azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti;

²⁴ Belgie, Lucembursko, Francie, Nizozemsko, Německo, Portugalsko, Německo.

²⁵ Velká Británie a Irsko si ponechaly výjimku v podobě hraničních kontrol

²⁶ *Amsterodamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a související akty*. [online]. 23.7.2008 [cit. 2008-07-23]. Dostupné na www: <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/764-amsterdam.pdf>>

- v plném rozsahu zachovávat *acquis communautaire* a rozvíjet jej, přičemž se posoudí, do jaké míry je zapotřebí přehodnotit politiky a formy spolupráce zaváděné touto smlouvou s cílem zajistit účinnost mechanismů a orgánů Společenství.

Amsterodamská smlouva zrušuje a vypouští již neplatná ustanovení Smlouvy o založení Evropského společenství, Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli a Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii tak, jak platila před vstupem Amsterodamské smlouvy v platnost a upravuje některá jejich ustanovení, včetně vložení některých ustanovení Smlouvy o vytvoření jednotné Rady a jednotné Komise Evropských společenství a Aktu o volbě zástupců do Evropského parlamentu všeobecným přímým hlasováním. Tyto změny nemají vliv na *acquis communautaire*.²⁷

Při jednání o přijímání nových členských států do Evropské unie platí schengenské *acquis* a další opatření, která v jeho rámci učinily orgány, za *acquis*, které musí všichni kandidáti na přijetí převzít v plném rozsahu.²⁸

V roce 1997 byla zveřejněn soubor dokumentů s názvem Agenda 2000, který se kromě hypotéz o budoucím směru vývoje Evropské unie zabýval také připravovaným rozšířením tohoto společenství o nepřilíh rozvinuté země střední a východní Evropy a zkoumal případný dopad tohoto plánovaného rozšíření. Zároveň obsahoval posudky o připravenosti všech zainteresovaných zájemců o přistoupení k EU.

Počínaje 1. lednem 1999 byla na trh v členských zemích²⁹ Evropské unie uvedena jednotná měna euro nejdříve v podobě bezhotovostního platebního styku, v podobě eurobankovek a euromincí se pak tato měna objevila o tři roky později.

²⁷ *Amsterodamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a související akty*. [online]. 23.7.2008 [cit. 2008-07-23]. Dostupné na www: <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/764-amsterdam.pdf>>

²⁸ *Amsterodamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a související akty*. [online]. 23.7.2008 [cit. 2008-07-23]. Dostupné na www: <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/764-amsterdam.pdf>>

²⁹ Euro pro obchodní transakce v bezhotovostní podobě přijalo jedenáct zemí EU - Belgie, Francie, Finsko, Lucembursko, Irsko, Itálie, Nizozemsko, Německo, Řecko, Rakousko a Portugalsko.

I.I.VI Období let 1999 – 2004 (Smlouva z Nice)

Ve spojitosti s předpokládaným rozšiřováním Evropské unie se začalo přemýšlet o možnostech efektivnějšího fungování Společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Na jaře roku 1999 generální sekretariát Rady vymezil pět hlavních bodů reformy SZBP.

Jednalo se o³⁰

- vytvoření společné iniciační kapacity k využití prostoru, který poskytuje Amsterodamská smlouva,
- zlepšení kontinuity akcí a souladu mezi prvním a druhým pilířem Evropské unie,
- zlepšení rozhodovacího procesu Rady pro všeobecné záležitosti lepším organizováním jejích porad,
- zajištění kontinuity politických akcí mezi schůzemi Rady při využívání různých forem delegované pravomoci,
- efektivnější plnění funkce Rady při každodenním provádění vnějších vztahů.

Koncem roku 2000 se v Nice konala konference Evropské rady, která nakonec vyústila v přijetí Niceské smlouvy, která pozměňovala Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a některé související akty. Tato smlouva měla reagovat na tehdejší ekonomickou a politickou situaci, zlepšit spolupráci jak mezi členskými státy, tak obecně vůbec a také naznačila potřebu nové reformy institucí a právních dokumentů v souvislosti s připravovaným rozšířením EU.

Niceská smlouva také lépe upravovala užší spolupráci mezi členskými státy. Dle Článku 43 První části této Niceské smlouvy - Členské státy, které mezi sebou zamýšlejí navázat posílenou spolupráci, se mohou obrátit na orgány, postupy a mechanismy stanovené v této smlouvě a Smlouvě o založení Evropského společenství, pokud zamýšlená spolupráce³¹:

- a) je zaměřena na to, aby podporovala cíle Unie a Společenství, chránila její zájmy a sloužila jim a posílila proces integrace;
- b) zachovává zásady uvedených smluv a jednotný institucionální rámec Unie;

³⁰ Převzato a upraveno z Had, M., Pikna, B.: *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*, 2001, str. 35

³¹ Převzato a upraveno z - *Niceská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a některé související akty*. [online]. 22.7.2008 [cit. 2008-07-22]. Dostupné na [www: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/765-nice.pdf>](http://www.euroskop.cz/gallery/2/765-nice.pdf)

- c) zachovává *acquis communautaire* i opatření přijatá podle jiných ustanovení uvedených smluv;
- d) zůstává v mezích pravomocí Unie a Společenství a nedotýká se oblastí spadajících do výlučné pravomoci Společenství;
- e) nenarušuje vnitřní trh, ani hospodářskou a sociální soudržnost vytvořenou v souladu s hlavou XVII uvedené smlouvy;
- f) nevytváří překážku ani diskriminaci v obchodu mezi členskými státy a nevyvolává mezi nimi narušení hospodářské soutěže;
- g) sdružuje alespoň osm členských států;
- h) zachovává pravomoci, práva a povinnosti členských států nepodílejících se na spolupráci;
- i) nedotýká se ustanovení protokolu o začlenění schengenského *acquis* do rámce Evropské unie;
- j) je otevřena všem členským státům.

Smlouva z Nice, jež vstoupila v platnost v únoru 2003, také odstranila požadavek jednomyslnosti ve velké části rozhodovacích postupů, zejména proto, že počítala s přijetím až 13 nových členů ze střední a východní Evropy.³²

Na popud vyjádření požadavků pokračování institucionálních reforem Evropské unie uvedených v Niceské smlouvě byl na zasedání v Laekenu v roce 2001 přijat dokument o budoucnosti Evropy obsahující šedesát cílových otázek, pojmenovaný Laekenská deklarace. Jejím hlavním posláním bylo vnést do Evropské unie a jejích institucí více demokracie, transparentnosti a efektivnosti. Touto deklarací byl svolán Konvent, který po složitých jednáních nakonec vyústil v roce 2004 podepsáním Ústavy pro Evropu celkem 25 členskými státy.

Jen pár měsíců před podepsáním Evropské ústavní smlouvy došlo již k pátému rozšíření Evropské unie o osm zemí střední a východní Evropy, konkrétně o tyto státy – Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva a Slovinsko. Původně žádalo o vstup do EU celkem deset zemí střední a východní Evropy, k výše uvedeným patřilo ještě Rumunsko a Bulharsko, tyto dva státy však nestihly splnit všechny podmínky pro přijetí v roce 2004. Avšak jiné státy tyto podmínky splnily – Kypr a Malta, a proto byly přijaty

³² Epping, R., Ch.: *Průvodce globální ekonomikou*, 2004, str. 127

také spolu s výše uvedenými osmi státy. Tím se počet členů Evropské unie zvýšil na 25 států, které v říjnu 2004 podepsaly Evropskou ústavní smlouvu.

I.I.VII Období let 2004 – 2007 (Lisabonská smlouva)

Evropská ústavní smlouva, neboli Smlouva o Ústavě pro Evropu³³ byla podepsána na konferenci v Bruselu zástupci vlád členských států v červnu 2004. Od té doby začal proces ratifikace této ústavy. Jako první tuto ústavu ratifikovalo Španělsko v roce 2005. Proti přijetí ústavy se však postavila Francie a Nizozemsko. Tím byla znemožněna právní funkčnost této Smlouvy o Ústavě pro Evropu.

K 1. lednu 2007 došlo zatím k poslednímu rozšíření Evropské unie o další dva státy východní Evropy - Rumunsko a Bulharsko. Tyto dvě země žádaly o připojení k EU již s předchozími osmi zeměmi střední a východní Evropy, které byly přijaty o tři roky dříve, avšak nesplnily všechny podmínky a kritéria přijetí, a proto k tomuto úkonu došlo až v roce 2007. Tímto rozšířením se také rozrostl počet členů Evropské unie a Unie nyní čítá na 27 svých členských zemí.³⁴

Otázku nové Euroústavy a reformy Evropské unie otevřelo po dvouletém debatování o budoucnosti EU v roce 2007 Německo, které v tomto roce předsedalo Radě Evropské unie. Toto úsilí o novou smlouvu vyvrcholilo na summitu v červnu roku 2007 v Bruselu, na jehož základě byl vypracován Návrh pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství.

Snahy o uvedení nové ústavy pokračovaly na mezivládní konferenci pořádané za předsednictví Portugalska v létě téhož roku. Na této konferenci předložilo Portugalsko nový text smlouvy, která vycházela z původní ústavy přijaté v roce 2004, ze které vypustila sporné body a části o symbolech Evropské unie. Konečné schválení podepsáním nové smlouvy proběhlo na konci roku 2007 v Lisabonu. Tato nová smlouva nese název po tomto městě, tedy Lisabonská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropské unie.

³³ Je členěna na několik kapitol a částí. Nejdříve tento dokument vymezuje pojem Evropská unie a její cíle, dále definuje základní práva a občanství Unie a její pravomoci a později i výkon těchto pravomocí. V dalších částech a kapitolách tento dokument definuje institucionální rámec, orgány, instituce a politiky Evropské unie a jejich činnosti a fungování. Smlouva o EU se zabývá také posílenou spoluprací Unie, členstvím v ní, svými sousedy, popisuje vnitřní trh a vztahy k mezinárodním organizacím a ke třetím zemím a jejich humanitární pomoci. V neposlední řadě tato ústava pojednává o financích Unie a o demokratickém životě v ní. Také tato Evropská ústavní smlouva obsahuje Listinu základních práv Unie.

³⁴ Mapa současné podoby Evropské unie je v příloze 1 v závěru této práce.

I.I.VIII Chronologický souhrn nejdůležitějších momentů v průběhu vzniku a vývoje Evropské unie

- 1946 – Winston Churchill přednesl v Curychu požadavek Spojených států evropských³⁵.
- 1946 – Založení Evropské federalistické unie v Paříži.
- 1947 – Marshallův plán ekonomické obnovy válkou zničené Evropy.
- 1948 – Dohoda Benelux o celní unii vstupuje v platnost.
- 1948 – Vytvoření Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC).
- 1949 – Vytvoření Rady Evropy ve Strasbourgu.
- 1950 – Schumanova deklarace.
- 1951 – Podepsání dohody o Evropském společenství uhlí a oceli (ESUO).
- 1955 – Rada Evropy přijímá za svůj znak látku modré barvy s dvanácti zlatými hvězdami.
- 1957 – Podepsání dohody o Evropském hospodářském společenství (EHS) a Smlouvy o založení Evropského společenství atomové energie (EUROATOM).
- 1958 – Položení základů Společné zemědělské politiky.
- 1961 – Dánsko, Irsko a Velká Británie podávají žádost o členství ve Společenství.
- 1962 – Norsko podává žádost o členství ve Společenství.
- 1967 – Sloučení institucí tří společenství.
- 1968 – Završení celní unie EHS.
- 1970 – Zveřejněna Wernerova zpráva – plán na vytvoření Hospodářské a měnové unie.
- 1973 – První rozšíření EU o Dánsko, Irsko a Velkou Británii.
- 1973 – Smlouvy Společenství o volném obchodu s Rakouskem, Portugalskem, Švýcarskem a Švédskem vstupují v platnost.
- 1979 – Zahájení fungování Evropského měnového systému (EMS).
- 1981 – Druhé rozšíření EU o Řecko.
- 1985 – Podepsání Schengenské dohody o odstranění hraničních kontrol mezi Německem, Francií a státy Beneluxu.

³⁵ Na základě zdrojů: Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 25 a *Základní mezníky historie Evropské integrace*, <http://www.euroskop.cz/47528/clanek/hlavni-mezniky-vyvoje/>

- 1985 – Přijetí Bílé knihy o dokončení vnitřního trhu.
- 1986 – Uzavření Jednotného Evropského aktu.
- 1986 – Třetí rozšíření EU o Portugalsko a Španělsko.
- 1989 – Schválena Delorsova zpráva o Hospodářské a měnové unii.
- 1990 – První fáze Hospodářské měnové unie (HMU).
- 1991 – Maastrichtská smlouva a konference o Evropské unii, rozhodnutí o společné měně.
- 1991 – Podepsání smluv o přidružení s Polskem, Maďarskem a Československou federativní republikou.
- 1993 – Spuštění Jednotného vnitřního trhu.
- 1993 – Kodaňská konference vymezuje obecné podmínky pro přijetí zemí střední a východní Evropy.
- 1995 – Schengenská úmluva vstupuje v platnost.
- 1995 – Čtvrtá vlna rozšíření o Rakousko, Finsko a Švédsko.
- 1995 – Zavedení funkce Evropského ombudsmana.
- 1997 – Amsterdamská smlouva a konference.
- 1997 – Předložení Agendy 2000 Komisí.
- 1998 – Založena Evropská centrální banka se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem.
- 1999 – Spuštění společné evropské měny.
- 2000 – Lisabonská strategie.
- 2001 – Laekenská deklaráce.
- 2003 – V účinnost vstupuje Niceská smlouva.
- 2004 – Pátá vlna rozšíření o Českou republiku, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Slovinsko, Kypr a Maltu.
- 2004 – Podepsána Smlouva o Ústavě pro Evropu.
- 2005 – Zahájena jednání o přistoupení Chorvatska a Turecka.
- 2005 – Odmítnutí Evropské ústavní smlouvy Francií a Nizozemskem, debata o budoucnosti Evropské unie.
- 2007 – Zatím poslední rozšíření EU o Rumunsko a Bulharsko k 1.1.2007.
- 2007 – Podepsána Lisabonská smlouva.

I.II Evropská unie v současnosti

Před koncem druhého tisíciletí se z Evropské unie stala nejúspěšnější světová „megazóna“ volného obchodu. Pro občany některých zemí Evropské unie, které se sdružily v tzv. schengenské zóně, nazvané podle lucemburského města, v němž byla podepsána příslušná dohoda, přestaly fakticky existovat hranice mezi jejich státy a zanikla povinnost prokazovat se pasem při cestách ze země do země.³⁶

Evropská unie musí neustále reagovat na nové výzvy a problémy týkající se všech možných oblastí, jako klimatických změn, procesu globalizace, bezpečnostních hrozeb, kriminality, vývoje hospodářství, hledání nových druhů a využití energií, problémů se stárnutím obyvatelstva, zaměstnaností a sociálních faktorů a mnoho dalších. Tyto neustálé změny vyžadují stále novější a flexibilnější přístupy a postupy k docílení efektivního účinku a jejich ovlivnění a využití žadaným směrem. Aby mohla Evropská unie čelit těmto novým výzvám, musí se stále modernizovat a reformovat.

V současné době je Evropská unie mezinárodní organizací čítající na 27 členských států (EU-27)³⁷, mající vlastní legislativní formální úpravu, vlastní institucionální strukturu, vlastní měnu a hospodařící na základě financování z vlastních zdrojů.

I.II.I Ratifikační proces Lisabonské smlouvy

V letošním roce probíhá ratifikační proces Lisabonské smlouvy schválené v roce 2007. Jako nezbytná podmínka bylo stanoveno, aby všech 27 členských států Evropské unie souhlasilo se zněním Lisabonské smlouvy. Jako první svůj souhlas s obsahem této smlouvy vyjádřilo Maďarsko a to ještě v prosinci roku 2007. Na počátku letošního roku Lisabonskou smlouvu odsouhlasilo Slovinsko, Malta, Rumunsko a Francie. Po nich na jaře následovalo Bulharsko, Polsko, Slovensko, Portugalsko, Rakousko a Dánsko. V květnu letošního roku přijalo Lisabonskou smlouvu také Lotyšsko, Litva, Německo a Lucembursko. V červnu to pak bylo Finsko, Estonsko, Řecko a Velká Británie. Zatím poslední souhlas k Lisabonské smlouvě vyjádřily letos v červenci státy Kypr, Nizozemsko, Belgie, Španělsko a Itálie.

³⁶ Epping, R., Ch.: *Průvodce globální ekonomikou*, 2004, str. 127

³⁷ EU-27 – členské země: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko.

V následující tabulce je zobrazen přehled států, které odsouhlasily Lisabonskou smlouvu včetně způsobu ratifikace a období, kdy se tomu tak stalo:

Tabulka 2: Chronologický proces ratifikace Lisabonské smlouvy v jednotlivých zemích³⁸

Země	Způsob ratifikace	Termín přijetí
Maďarsko	hlasování v parlamentu	17.12.2007
Slovinsko	hlasování v parlamentu	29.01.2008
Malta	hlasování v parlamentu	29.01.2008
Rumunsko	hlasování v parlamentu	04.02.2008
Francie	hlasování v parlamentu	07.02.2008
Bulharsko	hlasování v parlamentu	21.03.2008
Polsko	hlasování v parlamentu	02.04.2008
Slovensko	hlasování v parlamentu	10.04.2008
Portugalsko	hlasování v parlamentu	23.04.2008
Rakousko	hlasování v parlamentu	24.04.2008
Dánsko	hlasování v parlamentu	24.04.2008
Litva	hlasování v parlamentu	08.05.2008
Lotyšsko	hlasování v parlamentu	08.05.2008
Německo	hlasování v parlamentu	23.05.2008
Lucembursko	hlasování v parlamentu	29.05.2008
Finsko	hlasování v parlamentu	11.06.2008
Estonsko	hlasování v parlamentu	11.06.2008
Řecko	hlasování v parlamentu	11.06.2008
Velká Británie	hlasování v parlamentu	18.06.2008
Kypr	hlasování v parlamentu	03.07.2008
Nizozemsko	hlasování v parlamentu	08.07.2008
Belgie	hlasování v parlamentu	10.07.2008

³⁸ Zdroj: Euroskop [online]. 2008 [cit. 2008-08-15]. Dostupné na www: <<http://www.euroskop.cz/8428/sekce/prubeh-ratifikace/#obsah>>.

Španělsko	hlasování v parlamentu	15.07.2008
Itálie	hlasování v parlamentu	31.07.2008

Pokud by všechny státy odsouhlasily znění Lisabonské smlouvy, pak by vzešla v platnost k 1. lednu 2009. Ovšem v dalším postupu ratifikace Lisabonské smlouvy nastal problém, neboť dne 12. června tohoto roku Irsko jako jediná země v referendu odmítlo ratifikaci této smlouvy. Tím zároveň vznikly velké debaty o dalším postupu, neboť bylo stanoveno, že všechny státy musí přijmout novou ústavu. Lisabonská smlouva vlastně formálně reflektuje rozšíření Evropské unie na 27 států pomocí reforem některých jejích institucí a její odmítnutí Irskem znamená komplikace a další zpoždění v předpokládaném plánu postupu.

Bohužel, asi nikdo v Evropské unii nepředpokládal, že by tato varianta mohla nastat, a tak nebyl ani vytvořen nějaký „plán B“, který by určil, jak postupovat dále.

Odmítnutí Lisabonské smlouvy se stalo v době, kdy Evropské unii ještě předsedalo Slovinsko³⁹ a blížil se nástup Francie⁴⁰ v čele s prezidentem Sarkozym, který vyzval ostatní státy, které ještě neratifikovaly tuto smlouvu, aby tak učinily. A to se týká Švédska a také České republiky. Jak Švédsko, tak i Česká republika by měly pokračovat ratifikaci Lisabonské smlouvy zhruba na podzim tohoto roku.

Evropská rada se rozhodla blíže zhodnotit a analyzovat vzniklou situaci v podobě odmítnutí Lisabonské smlouvy Irskem a toto téma bude součástí jednání, které proběhne 15. října 2008. Mezitím se bude pokračovat v dalším procesu ratifikace.

V současné době je tedy pro Lisabonskou smlouvu již 24 států, které ji úspěšně ratifikovaly, další 2 státy (Švédsko a Česká republika) ještě o přijetí této smlouvy nerozhodly a jediné Irsko tuto Lisabonskou smlouvu odmítlo.

Přestože zatím nejsou dořešené otázky dalšího postupu, zda se bude Lisabonská smlouva považovat za platnou či nikoli, pokládám za důležité nadále stručně pojednat o jejím obsahu.

³⁹ od 1.1.2008 do 30.6.2008

⁴⁰ V současné době tedy předsedá v Radě Evropské unie Francie, která zde setrvává v období od 1.7.2008 do 31.12.2008.

I.II.II Definice, základní cíle a poslání současné Evropské unie v souladu s Lisabonskou smlouvou

Lisabonská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropského společenství provádí reformu evropských institucí, formuluje základní cíle, zásady a poslání EU, posiluje její hodnoty, pravomoci a efektivitu a zavádí demokratičtější a transparentnější přístup při vnímání Evropské unie.

Ratifikací Lisabonské smlouvy by Evropské unii byla také vlastně přiznána právní subjektivita, neboť tato smlouva slučuje dva komplexy – Evropskou unii a Evropské společenství (které jako jediné mělo právní subjektivitu) v jeden celek a tím bude přiznána právní subjektivita celé nové Evropské unii.

Lisabonská smlouva obsahuje dvě smlouvy, ze kterých je složena – Smlouvu o fungování Evropské unie⁴¹ a Smlouvu o Evropské unii. Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU) se zabývá základními hodnotami, cíli, zásadami a organizačními prvky Evropské unie. Smlouva o Evropské unii (SEU) se více soustředí na činnost a fungování Evropské unie a její pravomoci v každé oblasti. Součástí této smlouvy je také pasáž, která se zabývá společnou zahraniční politikou a jejími aktuálními problémy.

Pro další výklad jsem použila konsolidované znění Lisabonské smlouvy složené z výše uvedených smluv, do něhož byly zahrnuty změny vypracované v této Lisabonské smlouvě. Toto upravené znění však nese poněkud konkrétnější název, tedy - Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie.

Smlouva o Evropské unii, která tvoří první část dokumentu Lisabonské smlouvy, je rozdělena do šesti hlav, přičemž hlava první se zabývá společnými ustanoveními, hlava druhá pojednává o demokratických zásadách a hlava třetí se blíže zajímá o orgány Evropské unie. Ve hlavě čtvrté je pojednáno o posílené spolupráci. Hlava pátá je členěna do dvou kapitol, z nichž ta první se zabývá vnější činností Evropské unie a kapitola druhá pojednává o společné zahraniční a bezpečnostní politice. Kapitola druhá je pak členěna do dvou oddílů – první oddíl obsahuje společná ustanovení, druhý oddíl pojednává o společné bezpečnostní a obranné politice. Poslední hlava šestá obsahuje závěrečná ustanovení.

⁴¹ původně Smlouva o založení Evropského společenství, která byla přejmenována přijatou Lisabonskou smlouvou

Základní ustanovení o Evropské unii příslušná této kapitole jsou shrnuta v Hlavě I. Dle Článku 2 této Hlavy I - Společná ustanovení konsolidovaného znění, do kterého byly zahrnuty změny vypracované v Lisabonské smlouvě, je Evropská unie definována takto⁴²:

Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.

V Článku 3 tohoto konsolidovaného znění jsou cíle a základní činnosti Evropské unie popsány takto⁴³:

1. Cílem Unie je podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel.
2. Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti.
3. Unie vytváří vnitřní trh. Usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí. Podporuje vědecký a technický pokrok. Bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, podporuje sociální spravedlnost a ochranu, rovnost žen a mužů, mezigenerační solidaritu a ochranu práv dítěte. Podporuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy. Respektuje svou bohatou kulturní a jazykovou rozmanitost a dbá na zachování a rozvoj evropského kulturního dědictví.
4. Unie vytváří hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro.
5. Ve svých vztazích s okolním světem Unie zastává a podporuje své hodnoty a zájmy a přispívá k ochraně svých občanů. Přispívá k míru, bezpečnosti, udržitelnému rozvoji této planety, k solidaritě a vzájemné úctě mezi národy, volnému a spravedlivému obchodování, vymýcení chudoby, ochraně lidských práv, především práv dítěte, a k přísnému dodržování

⁴² Převzato z - *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. [online]. 27.7.2008 [cit. 2008-07-27]. Dostupné na [www: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf)

⁴³ *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. [online]. 27.7.2008 [cit. 2008-07-27]. Dostupné na [www: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf)

a rozvoji mezinárodního práva, zejména k dodržování zásad Charty Organizace spojených národů.

6. Unie sleduje své cíle vhodnými prostředky na základě pravomocí, které jsou jí Smlouvami svěřeny.

Unie ctí rovnost členských států před Smlouvami a jejich národní identitu, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech, včetně místní a regionální samosprávy. Respektuje základní funkce států, zejména ty, které souvisejí se zajištěním územní celistvosti, udržením veřejného pořádku a ochranou národní bezpečnosti. Zejména národní bezpečnost zůstává výhradní odpovědností každého členského státu.⁴⁴ (Článek 4 Hlavy I)

I.II.III Institucionální rámec Evropské unie

Evropská unie má vlastní institucionální rámec, který je podrobně specifikován v Hlavě III konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské unii. Podle Článku 13 této hlavy je cílem tohoto institucionálního rámce podporovat hodnoty Evropské unie, sledovat její cíle, sloužit jejím zájmům, zájmům jejích občanů a zájmům členských států, jakož i zajišťovat soudržnost, účinnost a kontinuitu jejích politik a činností.

Orgány Unie jsou⁴⁵:

- Evropský parlament,
- Evropská rada,
- Rada,
- Evropská komise (dále jen „Komise“),
- Soudní dvůr Evropské unie,
- Evropská centrální banka,
- Účetní dvůr.⁴⁶

⁴⁴ *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. [online]. 27.7.2008 [cit. 2008-07-27]. Dostupné na [www: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf)

⁴⁵ Převzato a upraveno z - *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. [online]. 28.7.2008 [cit. 2008-07-28]. Dostupné na [www: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf)

⁴⁶ V příloze 2 je zobrazen současný přehled institucí Evropské unie.

Tyto orgány mezi sebou spolupracují. Ve smlouvě jsou popsány také činnosti těchto orgánů⁴⁷.

Evropský parlament představuje vrcholný kontrolní a dozorčí orgán EU, vykonává funkce politické kontroly, volí předsedu Komise a společně s Radou vykonávají také legislativní a rozpočtovou funkci.

Evropská rada představuje nejvyšší politický orgán EU, vymezuje obecně politické směry a priority Evropské unie. Také stanovuje složení Evropského parlamentu. Předseda Evropské rady zastupuje Unii v záležitostech zahraniční a bezpečnostní politiky.

Rada má jako jediný orgán v EU rozhodovací pravomoc a přijímá nejvyšší zákonodárné předpisy. Kromě legislativní a rozpočtové funkce, kterou vykonává spolu s Evropským parlamentem, vykonává také funkce vymezování politik a koordinace v souladu s podmínkami stanovenými ve Smlouvách.

Komise představuje nejvyšší výkonný orgán EU. Podporuje obecný zájem Evropské unie a dohlíží na uplatňování práva Unie tím, že zajišťuje uplatňování Smluv a opatření přijatá orgány na základě těchto smluv. Také plní rozpočet a řídí programy a vykonává koordinační, výkonné a řídicí funkce v souladu s podmínkami Smluv. Komise také zajišťuje vnější zastupování Evropské unie s výjimkou případů uvedených ve Smlouvách.

Soudní dvůr je vrcholným justičním orgánem EU a skládá se ze Soudního dvora, Tribunálu a specializovaných soudů a v souladu se Smlouvami zajišťuje dodržování práva. Má na starosti žaloby podané členským státem, orgánem nebo fyzickými či právnickými osobami. Dále rozhoduje o předběžných otázkách týkajících se výkladu práva Unie nebo platnosti aktů přijatých orgány (na popud vnitrostátních soudů) a o ostatních případech uvedených ve Smlouvách.

Evropská centrální banka je centrální bankou Evropské unie, jejímž hlavním úkolem je cenová stabilita, provádění měnové politiky, emise eurobankovek a správa měnových rezerv členských států. Skládá se z Rady guvernérů, Výkonné rady a Generální rady. Je nezávislá na ostatních orgánech a institucích.

⁴⁷ Použito a upraveno z Hlavy III SEU - *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. [online]. 28.7.2008 [cit. 2008-07-28]. Dostupné na [www: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf)

Účetní dvůr je nezávislý orgán a vykonává audit veřejných financí Evropské unie.

Také byly zřízeny instituce Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů, které jsou nápomocny Evropskému parlamentu, Radě a Komisi tím, že plní poradní funkci.

I.II.IV Jednotný vnitřní trh

Evropská unie funguje na základě jednotného vnitřního trhu, což je prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu a o jehož fungování Unie pečuje.

Volný pohyb osob je v Evropské unii zaručen. Zajišťuje právo svobodně se pohybovat a pobývat zcela volně či za účelem práce na území členských států bez jakýchkoli omezení a diskriminace.

Volný pohyb zboží je umožněn na základě fungující celní unie, která zakazuje cla a poplatky na zboží mezi členskými státy a zakazuje také množstevní omezení dováženého či vyváženého zboží. Pro obchod se třetími zeměmi má k dispozici jednotný celní sazebník.

Volný pohyb služeb patří mezi jednu ze čtyř svobod souvisejících s jednotným trhem a je zakázáno jeho omezování.

Za služby se podle Smluv pokládají výkony poskytované zpravidla za úplatu, pokud nejsou upraveny ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob.

Služby zahrnují zejména⁴⁸:

- a) činnosti průmyslové povahy;
- b) činnosti obchodní povahy;
- c) řemeslné činnosti;
- d) činnosti v oblasti svobodných povolání.

Volný pohyb kapitálu patří mezi poslední ze čtyř aspektů souvisejících s jednotným vnitřním trhem. Také u kapitálu jsou zakázána všechna omezení jeho pohybu.

⁴⁸ Hlava IV Článek 57 SFEU - *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. [online]. 29.7.2008 [cit. 2008-07-29]. Dostupné na [www: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf)

Z pragmatictějších efektů, které volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu přináší, lze zmínit například následující⁴⁹:

Turistika – odstranění bezcelních obchodů, plán rozvoje turistiky, jehož hlavním smyslem je uvést v soulad aspekty rozvoje turistického průmyslu s politikami v dalších odvětvích Jednotného vnitřního trhu. Došlo rovněž k odstranění všech kontrol zavazadel na letištích v případě letů uvnitř EU, s výjimkou namátkových speciálních případů z bezpečnostních důvodů.

Automobilová doprava – byl zaveden jednotný systém, aby všechny vozy splňovaly bezpečnostní a jiné technické požadavky, který zároveň umožňuje, aby auta byla zcela volně obchodována v rámci celé EU. Počínaje 1. lednem 1993 musí mít každé auto poháněné benzínem povinně katalyzátor.

Svoboda pohybu osob – všichni cizinci z členských zemí EU mohou zůstat v jakékoliv jiné zemi EU bez ohledu na to, zda pracují, či nikoliv. Jedinou podmínkou je sjednání zdravotního pojištění. Veškeré univerzitní diplomy a kvalifikace vyžadující alespoň tříleté studium v členském státě EU jsou uznávány zbývajícími členskými státy.

Farmacie – pravidla EU umožňují téměř svobodnou soutěž mezi lékárníky a farmaceuty, neboť většina cenových rozdílů týkajících se léků je harmonizována v rámci Jednotného vnitřního trhu, pravidla pro složení, označení a balení kosmetických výrobků důsledně vymezují všechny přípustné a zakázané položky.

Potraviny – ovoce a zelenina – Jsou stanovena přísná pravidla pro balení potravin a kvalitu potravin, spočívající ve striktních hygienických a veterinárních předpisech, týkající se jak kvality běžných potravin, tak možné využitelnosti zbytků (rostlinných a živočišných) při výrobě potravinových produktů.

Ochrana spotřebitele – všeobecná bezpečnost výrobků – výrobky umístěné kdekoli na trhu v EU musí být bezpečné. Zvláštními pravidly jsou rovněž upraveny sféry zásilkových služeb a teleshoppingu, pravidla se týkají ochrany zákaznickova soukromí, dat a informací spojených se zákazníkem i možnosti odvolání takového kontraktu na Jednotném vnitřním trhu se týkají

⁴⁹ Převzato a upraveno z: Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 46

oblasti záruk, přístupu ke spravedlnosti soudní cestou, informovanosti a vzdělávání spotřebitelů a bezpečnosti a zdraví spotřebitelů.

I.II.V Hospodářská a měnová politika

Integrační systém EU je již svou povahou koncipován jako evoluční proces, který není definitivně vymezen, který nemá finální podobu, do kterého se promítají vize, cíle, zájmy i kompromisy.⁵⁰

Podle převládajícího názoru institucí Evropské unie (na rozdíl od představitelů řady názorových proudů v jednotlivých členských státech) představuje hospodářská a měnová unie EMU logický doplněk, doprovod a důsledek Jednotného vnitřního trhu a je rozhodujícím politickým milníkem na cestě k jednotné Evropě.⁵¹

Přijetí eura v členských zemích Evropské unie je považováno za vyvrcholení procesu hospodářské a měnové integrace. Původním smyslem vytvoření široké měnové unie bylo a zůstává především zvýšení ekonomické konkurenceschopnosti Evropy vůči dominantním světovým ekonomikám Spojených států amerických, Japonska a v dohledné budoucnosti snad i Číny, Ruska a dalších ekonomicky se profilujících zemí. Společná měna přispívá k vytvoření jednotného trhu bez devizových rizik, celních bariér, jiných bariér toku kapitálu a pracovních sil. Jednotná měna zvyšuje cenovou transparentnost a postupně přinutí výrobce ve vzájemně konvergujících zemích zaměřit se na kvalitu a inovace, což je neodmyslitelně spojeno s investicemi do výzkumu a vzdělávání, a odklonit se od krátkozrakého využívání komparativní výhody založené na nízkých cenách a levné pracovní síle.⁵²

Jednotná měna by měla vytvořit nové obchodní příležitosti a příležitosti ke zvýšení efektivnosti korporátních organizací a jejich systémů v zájmu konkurenceschopnosti Evropy jako celku a zlepšení nevalné situace v zaměstnanosti, ačkoliv právě ta se může v konečném důsledku stát velmi rizikovým faktorem celého procesu. Euro pomůže zvýšit velikost trhů, které je z měnového hlediska možné považovat za domácí, resp. homogenní, což je daleko

⁵⁰ Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace*, 2002, str. 58

⁵¹ Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 95

⁵² Lacina, L., Rusek, A. a kolektiv: *Evropská unie: trendy, příležitosti, rizika*, 2007, str. 135

významnější pro malé a střední podniky než pro multinárodní společnosti, neboť multinationals jsou již nyní uzpůsobeny pro řízení přeshraničních transakcí v rámci EU.⁵³

Nyní používá euro jako národní měnu nebo měnu, která je na euro nějakým způsobem vázána celkem 44 států a 8 území, přičemž na tomto území žije kolem 485 milionů obyvatel. V následující tabulce je zobrazen přehled států a území, které mají nějaký vztah k přijetí eura jako své měny:

Tabulka 3: Státy a území, které mají nějaký vztah k přijetí eura⁵⁴

<i>Členské země</i>	Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovinsko a Španělsko
<i>Státy Evropské unie, které dosud euro nezavedly</i>	Bulharsko, Česko, Dánsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko, Slovensko a Velká Británie
<i>Země s trvalou výjimkou ohledně zavedení eura</i>	Velká Británie
<i>Státy a území, které používají euro jako svou měnu bez dohody s EU</i>	Andorra, Černá Hora a Kosovo
<i>Státy a území, které nejsou členy EU a používají euro jako svou měnu⁵⁵</i>	Monako, San Marino a Vatikán
<i>Zámořská území členských států EU, která používají euro</i>	Francie - Francouzská Guyana, Guadeloupe, Martinik, Réunion, Saint-Barthélemy a Saint-Martin Portugalsko - souostroví v Atlantském oceánu Azory a Madeira Španělsko - Kanárské ostrovy a autonomní města Ceuta a Melilla v Africe
<i>Země EU s měnami navázanými na euro⁵⁶</i>	Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko a Slovensko

⁵³ Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 132

⁵⁴ Zdroj: Euroskop [online]. 2008 [cit. 2008-08-15]. Dostupné na www: <http://www.euroskop.cz/744/sekce/aktualni-stav/>.

⁵⁵ Tato území mají právo razit omezené množství euromincí se svou vlastní rubovou národní stranou. (Dohody s EU o používání eura mají uzavřeny rovněž dvě francouzská zámořská společenství Mayotte a Saint-Pierre a Miquelon. Tato území však nemohou vydávat euromince se svou vlastní rubovou stranou.)

V nejužším slova smyslu měnová unie znamená naprosté vzdání se národních měn (a jejich nahrazení měnou společnou) a plnou centralizaci měnové pravomoci do jediné společné instituce (nadnárodní – společné centrální banky). Ve skutečnosti však existuje značný prostor pro koncepční variace měnových unií. Volnější formy měnové integrace jsou charakteristické uspořádáním, kde měny mohou být stále vydávány národními vládami, avšak musí být provázány systémem fixního směnného kurzu.⁵⁷

Evropská unie na podporu měnové politiky vytvořila systém centrálních bank, jehož hlavním cílem je udržovat cenovou stabilitu. Evropský systém centrálních bank (ESCB) plní podle SFEU Hlavy VIII Článku 127 tyto základní úkoly⁵⁸:

- vymezuje a provádí měnovou politiku Unie,
- provádí devizové operace,
- podporuje plynulé fungování platebních systémů.

Evropská centrální banka má výlučné právo povolovat vydávání eurobankovek v Unii. Tyto bankovky mohou vydávat Evropská centrální banka a národní centrální banky. Bankovky vydávané Evropskou centrální bankou a národními centrálními bankami jsou jedinými bankovkami, které mají v Unii status zákonného platidla. Členské státy mohou vydávat euromince, objem jejich emise však vyžaduje schválení Evropskou centrální bankou. Rada může na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem a Evropskou centrální bankou přijímat opatření k sladění nominálních hodnot a technických specifikací všech mincí určených pro oběh v rozsahu nezbytném k umožnění jejich plynulého oběhu v Unii.⁵⁹

⁵⁶ Tyto země musí udržovat kursy svých národních měn v povoleném flukтуаčním pásmu od stanoveného středního kurzu k euru jako podmínku vstupu země do eurozóny.

⁵⁷ Lacina, L., Rusek, A. a kolektiv: *Evropská unie: trendy, příležitosti, rizika*, 2007, str. 21

⁵⁸ Upraveno z: *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. [online]. 30.7.2008 [cit. 2008-07-30]. Dostupné na www:

<<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>>

⁵⁹ SFEU Hlava VIII - *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. [online]. 30.7.2008 [cit. 2008-07-30]. Dostupné na www:

<<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>>

I.II.VI Schengenský prostor

Schengenský prostor znamená zjednodušeně volný a neomezený pohyb osob přes hranice států v rámci Evropské unie bez hraničních kontrol. Vytvoření Schengenského prostoru bez vnitřních hranic, ve kterém bude zajištěn volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu se stalo jedním ze základních cílů sjednocující a rozšiřující se Evropské unie. K první realizaci tohoto cíle došlo v roce 1985, kdy byla uzavřena Schengenská dohoda mezi Německem, Francií a třemi státy Beneluxu deklarující vytvoření zóny volného pohybu osob a zrušení kontrol na vnitřních hranicích a zavedení účinných opatření kontroly na hranicích vnějších. V roce 1990 pak tyto státy opět potvrdily úsilí na vytvoření společného prostoru. Dohoda o Schengenu mezi těmito pěti státy pak vstoupila v platnost v roce 1995, kdy se k těmto státům přidalo ještě Portugalsko a Španělsko.

Postupně se Schengenský prostor rozšířil i na další země, které měly zájem na účasti v tomto procesu a s tím také stoupala důležitost formulace správních předpisů a opatření, která by chránila jednotlivé státy, které se vzdaly kontrol na vnitřních hranicích ve prospěch Schengenu. Vyvrcholením bylo zahrnutí přijetí do Schengenského prostoru do podmínek přijetí kandidátské země do Evropské unie, čímž musí každý stát, který chce vstoupit do Evropské unie splnit také podmínky pro vstup do Schengenského prostoru.

V současné době je Schengenský prostor tvořen souvislým územím 24 států, přičemž k jeho zatím poslednímu rozšíření došlo 21. prosince roku 2007, kdy bylo přijato 9 nových států – Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva a Malta a u těchto států byly zrušeny kontroly na vnitřních hranicích. Všechny země zapojením do Schengenu musely přijmout také všechny závazky v podobě ustanovení Schengenského *acquis*⁶⁰, které z tohoto členství plynou. Jedná se především o rozsáhlou spolupráci především v oblasti policie a justice a dále v oblasti konzulárních a vízových záležitostí a jiných oblastech tak, aby docházelo k co největší eliminaci zneužívání svobody pohybu ke kriminálním aktivitám.

Do Schengenského prostoru jsou nyní zapojeny všechny členské státy vyjma zemí Rumunska, Bulharska a Kypru, které zatím nesplňují všechny podmínky pro úplné zapojení.

⁶⁰ Soubor právních předpisů tvořících základ schengenské spolupráce zahrnujících zejména Schengenskou dohodu, Schengenskou prováděcí úmluvu a protokoly a úmluvy o přistoupení k úmluvám ze strany nových států a ostatní předpisy.

Irsko a Velká Británie jsou členy jen částečně, protože si ponechaly hraniční a celní kontroly a se Schengenem spolupracují zejména v oblasti justice a bezpečnosti. Do Schengenského prostoru patří ještě země, které nejsou členy Evropské unie a to země Norsko a Island. Dále se na spolupráci se Schengenským prostorem účastní také zemí, které nejsou členy Schengenského prostoru, ale uplatňují jeho dohody a jedná se o Vatikán, Monako, San Marino. Zvláštním případem je Andorra, která není členem Schengenu a má hraniční kontroly, ale pro vstup na její území stačí občanovi EU jen platný občanský průkaz.

V následující tabulce je zobrazen přehled zemí, a jejich vztah k Schengenskému prostoru.

Tabulka 4: Země a území, která mají vztah k Schengenu⁶¹

<i>Členské země EU, které jsou součástí Schengenu</i>	Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko
<i>Členské země EU, které jsou součástí Schengenu částečně</i>	Irsko (od roku 2002) a Velká Británie (od roku 2000). <i>Jde o oblast bezpečnosti a justice, zatímco hraniční a celní kontroly si tyto státy ponechaly.</i>
<i>Země, které jsou součástí Schengenu a nejsou členy EU</i>	Island a Norsko
<i>Členské země EU, která dosud nesplňují kritéria pro přijetí Schengenu</i>	Kypr, Rumunsko a Bulharsko
<i>Jiné země bez hraničních kontrol</i>	Monako, San Marino a Vatikán <i>Ačkoli nejsou tyto země oficiálně součástí Schengenu, na jejich hranicích se uplatňují schengenské dohody.</i>
<i>Zvláštní případ</i>	Andorra <i>Andorra není součástí Schengenu a na jejích hranicích zůstaly kontroly. Občanům Evropské unie ale stačí pro vstup do země pouze občanský průkaz, zatímco ostatní cestující musí mít ke vstupu do země platný pas.</i>

⁶¹ Zdroj: Euroskop [online]. 2008 [cit. 2008-08-16]. Dostupné na [www: <http://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen/>](http://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen/).

I.II.VII Vyhlídky do budoucna

Evropská unie má obsahuje v současnosti 27 států. Kandidátskými zeměmi jsou Chorvatsko, Makedonie a Turecko. Nejdříve se počítá s přistoupením Chorvatska – do roku 2015. Turecko a Makedonie by měly být přijaty o něco později.

O členství v Evropské unii mají zájem i jiné země, zejména Albánie, se kterou již došlo k podepsání asociačních dohody. Jednání o přistoupení k Unii probíhají také s Bosnou a Hercegovinou, Srbskem včetně Kosova a Černou horou.

Obecně se s ohledem na blízkou budoucnost Evropská unie více soustředí na balkánské země a země ve středomoří, protože jak jejich další politický tak i ekonomický vývoj je pro další postup a prosperitu Evropské unie velmi důležitý.

V kandidátských zemích je mnoho oblastí, ve kterých stupeň jejich ekonomického rozvoje nedosahuje průměru EU. Se vstupem těchto zemí do Evropské unie tak dojde k posílení stávající tendence k regionální koncentraci hospodářské aktivity.⁶²

V západní Evropě zůstávají zatím mimo Evropskou unii Švýcarsko, Island, Lichtenštejnsko a Norsko. Tyto země přijaly „vyčkávací“ taktiku – do EU sice oficiálně nevstoupily, ale díky existenci různých dvoustranných dohod mají přístup na její trh. Tyto relativně bohaté země odstranily veškeré obchodní bariéry i mezi sebou, v rámci svého členství v Evropském sdružení volného obchodu (European Free Trade Association – EFTA).⁶³

Snaha o hospodářské sjednocení Evropy se týká tří skupin států: členů Evropské unie (EU), dále zemí, jež zvolily neúčast v EU, a bývalých komunistických zemí střední a východní Evropy. Sjednocením všech těchto států by vzniklo nejmocnější ekonomické uskupení na světě. S počtem obyvatel vyšším než 700 milionů a s celkovým objemem ekonomiky převyšujícím Čínu, Japonsko či Spojené státy by se integrovaná Evropy mohla stát ekonomickou supervelmocí.⁶⁴

V neposlední řadě se také stále významnějším sousedem Evropské unie v ekonomické sféře stává Rusko a raketový ekonomický růst zaznamenává i velmoc Indie.

⁶² Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 307

⁶³ Epping, R., Ch.: *Průvodce globální ekonomikou*, 2004, str. 128

⁶⁴ Epping, R., Ch.: *Průvodce globální ekonomikou*, 2004, str. 126

Obecně se Evropská unie staví k otázkám dalšího jejího rozšíření víceméně benevolentně a optimisticky, i když existují určité pochyby a obavy z dalšího rozšíření o země, které se dnes nacházejí hluboko pod průměrem hospodářské úrovně současné EU a zda toto další rozšíření nakonec nepovede k možnému úpadku jejího dalšího rozvoje.

Jisté však je, že základní prvky spolupráce, na kterých je Evropská unie založena a které upřednostňuje, mezi něž patří zejména uchovat a rozvíjet mír, bezpečnost, demokracii, solidaritu, hospodářský a sociální blahobyť a také obchod a globalizaci, zůstanou zachovány i při dalším jejím případném rozšíření.

II Zaměření na Rumunskou republiku jako potenciálního partnera pro budoucí investice pro ČR

Záměrem této kapitoly je nejdříve blíže přiblížit čtenáři proces rozšiřování Evropské unie o Rumunsko s ostatními zeměmi střední a východní Evropy (SVE)⁶⁵, které tento proces absolvovaly také. Tato kapitola blíže nahlíží na kritéria přístupu k EU a jejich postup plnění v případě Rumunska. Také jsou zde podrobněji uvedeny právní akty, které s procesem přistoupení Rumunska souvisely. Dále tato kapitola nahlíží na Rumunsko z pohledu stavu ekonomiky a hospodářství a procesu postupného přibližování k úrovni zemím EU. V druhé části této kapitoly se tato práce více zabývá vztahem Rumunska a České republiky a nahlíží na možnosti případných investic českých investorů v této zemi.

II.I Cesta do Evropské unie

Již od poloviny sedmdesátých let minulého století existovaly diplomatické vztahy mezi Rumunskem a tehdejší Evropskou unií, které pokračovaly i v osmdesátých letech, až nakonec vyústily v podepsání dohody o obchodu a spolupráci začátkem let devadesátých. Tyto tendence k vzájemné provázanosti a prohlubování spolupráce mezi Rumunskem a EU stále sílily, až vyústily dne 22. června 1995, kdy Rumunsko podalo oficiální žádost o členství v Evropské unii.

Aby k rozšíření Evropské unie mohlo dojít, Evropské společenství muselo přehodnotit svůj původně negativní postoj k členství států SVE. V té době již bylo zřejmé, že začlenění zemí SVE do EU je nutností pro budoucí jednotu a prosperitu Evropy a bude prospěšné pro obě strany. V zemích SVE přispěje k úspěšné politické a ekonomické transformaci, v EU přinese politickou odvahu k nepopulárním reformním krokům, které zde byly shledávány jako velmi žádoucí (opatření institucionálně právního charakteru, reforma společného rozpočtu apod.). Protože by šlo o rozšíření bezprecedentního charakteru, Evropská unie musela rovněž stanovit kritéria, jejich naplnění by podmiňovalo přistoupení přidružených zemí k Unii. K rozšíření EU

⁶⁵ Mezi země střední a východní Evropy zpravidla patří Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Bulharsko a Rumunsko, tedy státy, které byly dříve součástí socialistické soustavy. Někdy se do této skupiny řadí také pobaltské státy Estonsko, Lotyšsko a Litva.

bylo zapotřebí rovněž vytvořit předvstupní strategii, která by umožnila v časovém horizontu zhruba deseti let plné začlenění států SVE do jejich struktur.⁶⁶

Dne 1.1.2007 bylo Rumunsko oficiálně přijato mezi členské země Evropské unie a tím se počet jejích členů zvýšil na 27 států. Ovšem proces, který tomuto aktu předcházel nebyl zdaleka tak jednoduchý. Trvalo více než deset let, než Rumunsko splnilo všechny potřebné podmínky a kritéria, aby mohlo být plným právem označeno jako členská země Evropské unie. Těmi nejdůležitějšími událostmi se blíže zabývám v následujícím textu.

II.I.I První kroky v procesu připojení Rumunska k EU

Na počátku, resp. během první poloviny 90. let se ocitla Evropská společenství v neobvyklé situaci. Na jejich východní hranici se zrodila skupina zemí, jež usilovaly o „návrat do Evropy“. Tato snaha vyústila při oboustranném zájmu a za jejich finanční podpory v rychlé propojování (obchodními, hospodářskými i jinými vazbami) jejich hospodářství se západoevropskou ekonomikou. EHS, resp. další evropská integrační seskupení stála před výzvou ke znovusjednocení Evropy a ke svému již pátému rozšíření, které ovšem bylo zcela bezprecedentní jak počtem uchazečů o členství, tak jejich charakterem (země s mnohem nižší ekonomickou úrovní a navíc s ne zcela transformovanou ekonomikou a dokonalým právním systémem), jakož i náročností procesu přistoupení s ohledem na pokročilost integračních procesů v západní Evropě (vybudován vnitřní trh ES, zavedena Evropská měnová unie, vytvořen druhý a třetí pilíř EU).⁶⁷

První dohody o obchodu a hospodářské spolupráci se zeměmi SVE uzavřelo Evropské hospodářské společenství ještě s komunistickými režimy Maďarska a Polska v roce 1988 s cílem normalizovat obchodní vztahy mezi oběma stranami. Po revolučních událostech do března roku 1991 sjednalo dohody o obchodu a spolupráci s Bulharskem, Československou federativní republikou a Rumunskem. Avšak tyto dohody, ačkoli byly dlouhodobého charakteru, nebyly preferenčními smlouvami. Zahrnovaly opatření zaměřená na podporu vzájemného obchodu a podmínky obchodní spolupráce, ustanovení o hospodářské spolupráci v oblasti průmyslu, bankovníctví, zemědělství, energetického hospodářství, výzkumu, životního prostředí, finančních služeb, vzdělávání, norem, statistiky a jiných záležitostech

⁶⁶ Upraveno z: Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace*, 2002, str. 577

⁶⁷ Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace*, 2002, str. 576

obecného zájmu a rovněž zřízení společných výborů jako fór pro pravidelné konzultace zúčastněných zemí.⁶⁸

Zkráceně šlo tedy jen o jakási jednostranná celní zvýhodnění, která byla nejdříve poskytnuta na dovozy⁶⁹ z Maďarska a Polska, aby tyto země měly lepší přístup na evropské trhy. Později pak byla tato výhoda poskytnuta také tehdejší Československé federativní republice (ČSFR), Rumunsku a Bulharsku. Ovšem celkově tato celní zvýhodnění nevykazovala nějaký výrazný užitek.

Ve druhé polovině roku 1990 nabyla spolupráce mezi Evropskými společenstvími a zeměmi SVE kvalitativně nové úrovně, když tři státy této skupiny dostaly příležitost uspořádat své vztahy vůči Evropským společenstvím formou asociace. Jako první byly po několika kolech rozhovorů podepsány asociační dohody s ČSFR, Maďarskem a Polskem v Bruselu 16. 12. 1991. V polovině roku 1991 vyzvala Komise k zahájení jednání o asociační dohodě s Evropským společenstvím další zemi – Bulharsko, které se stalo čtvrtým státem jednajícím o přidružení k ES, v roce 1992 též Rumunsko. Tyto dohody byly podepsány v průběhu roku 1993.⁷⁰

Tyto asociační dohody uzavřené se státy střední a východní Evropy se z iniciativy Evropské unie začaly nazývat Evropskými dohodami neboli Eurodohodami. V důsledku jejich realizace bylo nutné, aby zainteresované země provedly řadu změn v politické i ekonomické oblasti.

Klíčovými prvky Eurodohod jsou⁷¹:

- postupné vytvoření zóny volného obchodu průmyslovými výrobky a odstranění kvantitativních omezení pro obchod zemědělskou produkcí,
- zavedení tzv. národního režimu v obchodu službami, tvorba podmínek pro volný pohyb kapitálu a pracovní síly,
- harmonizace právních norem a technických standardů,
- rozvoj široké spolupráce v rozsáhlé škále oblastí ekonomiky.

⁶⁸ Upraveno viz: Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace, 2002, str. 569*

⁶⁹ Největší část dovozu z těchto pěti zemí (Maďarsko, Polsko, ČSFR, Rumunsko, Bulharsko) do tehdejší EU tvořily zemědělské a textilní produkty a výrobky z kovu.

⁷⁰ Upraveno z: Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace, 2002, str. 570*

⁷¹ Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace, 2002, str. 572*

V době platnosti asociační dohody se na přidružené státy nevztahují rozhodnutí (nadmárodní) Komise. Asociace rovněž neklade nároky na přesun národních pravomocí ve prospěch pravomocí společných orgánů EU. Na druhé straně ale vyžaduje postupné převzetí či podstatnou adaptaci souhrnu postupů, norem a opatření, které byly přijaty Evropskými společenstvími zejména v hospodářské oblasti, tedy převzetí toho, co je souhrnně nazýváno *acquis européen* či *acquis communautaire*. Jde přitom o zajištění postupné slučitelnosti zákonodárství přidružené země s legislativou EU.⁷²

II.I.II Předvstupní strategie a proces jejího naplňování

Nyní již bylo jasné, že tyto země střední a východní Evropy mají evidentní zájem o vstup mezi členské země Evropské unie. S tímto faktem ovšem také sílily obavy, zda je možné přijmout tyto země mezi členy EU, aniž by byla ohrožena soudržnost a funkčnost Evropské unie, neboť jak již bylo řečeno dříve, tyto země nedosahovaly hospodářské a ekonomické úrovně stávajících členských zemí EU. Tyto obavy nakonec vyústily v roce 1993 v Kodani, kde se nejvyšší představitelé tehdejších dvanácti členských států EU dohodli na vytvoření několika kritérií, která budou muset všechny země, které mají zájem o vstup do EU splnit. Podle místa, kde se zasedání Evropské rady konalo, se těmto kritériím říká „Kodaňská kritéria“ přístupu. Tato kritéria se týkala jednak politické, tak i ekonomické oblasti.

K těmto podmínkám (tzv. kodaňská kritéria) patří⁷³:

- **stabilita institucí** zajišťujících demokracii, vládu práva, lidská práva a ochranu menšin (politická kritéria),
- **existence fungujícího tržního hospodářství** a schopnost vyrovnat se s konkurenčním tlakem a tržními silami v Unii (ekonomická kritéria),
- **schopnost převzít povinnosti plynoucí z členství**, včetně věrnosti cílům politické, ekonomické a měnové unie (kritérium *acquis*).

Zároveň se stávající členské země dohodly, že nejdříve budou přijaty státy s nejzdravějšími ekonomikami. Mezi tyto státy, které měly zájem o vstup do EU tak v první vlně patřily Polsko, Česká republika, Maďarsko, Kypr, Estonsko a Slovinsko. Ve druhé vlně se pak ocitly

⁷² Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace, 2002, str. 572*

⁷³ Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace, 2002, str. 577*

státy Slovensko, Lotyšsko, Litva, Bulharsko, Rumunsko a Malta. Turecko, které také mělo zájem o připojení k EU nebylo zahrnuto do těchto dvou vln a bylo mu doporučeno, aby nejdříve uvedlo svou legislativu do souladu s EU.

Institucionální strukturu přidružení výše uvedených zemí měly na starosti orgány Evropské unie, které měly v kompetenci realizaci dohod.

Konkrétně jde o⁷⁴:

- **Radu přidružení** (Association Council) – nejvyšší společný orgán k doзору nad plněním asociační dohody na úrovni ministrů, schází se pravidelně k projednávání základních problémů přidružení včetně širších mezinárodních otázek, má vymezeny odpovídající pravomoci a procedury (včetně řešení eventuálních sporů).
- **Výbor přidružení** (Association Committee) – zajišťuje kontinuitu práce a je tvořen na úrovni vyšších úředníků.
- **Parlamentní výbor přidružení** (Parliamentary Association Committee) – schází se k diskusím mezi členy parlamentů asociovaného státu a Evropského parlamentu.

Dalším krokem pak bylo přijetí předvstupní strategie, k němuž došlo na summitu v Essenu v roce 1994. Tato strategie s přesným názvem „Strategie pro začlenění zemí střední a východní Evropy“ měla lépe připravit kandidátské státy na členství v Evropské unii a vycházela z Eurodohod, plánované finanční pomoci a tzv. „strukturovaného dialogu“, který měl umožnit lepší komunikaci a spolupráci kandidátských a členských zemí při řešení otázek společného zájmu. Samotná Evropská unie se na připojení nových států mezi své členy připravila tak, že provedla institucionální změny nezbytné pro rozšíření. Dále také schválila nový rozpočtový rámec, který již zahrnoval přistoupení nových členských států, neboť během let, kdy se s kandidátskými zeměmi jedná o vstupu do EU, tyto země dostávají finanční pomoc (tzv. předvstupní pomoc) určenou na podporu hospodářství a zejména na financování strukturálních projektů, které slouží kandidátským zemím ke splnění podmínek členství v EU.

Přínos pro kandidátské země spočíval v tom, že se EU na summitu v Essenu zavázala⁷⁵:

- **napomoci zemím SVE vyrovnat se s širokou škálou problémů**, počínaje aproximací práva EU v oblasti životního prostředí, telekomunikací, veterinárních a fytosanitárních

⁷⁴ Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace, 2002, str. 576*

⁷⁵ Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace, 2002, str. 578*

kontrol, energie, justice a vnitřních věcí a konče přípravou podnikové sféry na převzetí evropských standardů a jejich struktury,

- **vytvořit podmínky, zabezpečující fungování rozšířené Unie** ještě před započítím jednání s přidruženými státy o jejich přijetí do EU. Zejména šlo o vytvoření rámce pro prohloubení vzájemných vztahů, přípravu právního a institucionálního prostředí pro ekonomickou integraci, podporu obchodních toků a makroekonomickou a strukturální přeměnu.

Z výsledků summitu v Essenu vycházela Bílá kniha přijatá na summitu v Cannes konaném v roce 1995, která měla deseti přidruženým zemím⁷⁶ na různých stupních ekonomického vývoje pomoci se lépe připravit na jejich fungování v rámci vnitřního trhu Evropské unie, což by těmto zemím pomohlo posílit jejich ekonomickou přeměnu mezi rozvinuté tržní ekonomické celky a vytvořit lepší podmínky jejich pro rozvoj obchodu a podnikání. Tato kniha obsahovala jakýsi přehled právních předpisů a norem potřebných pro správné fungování vnitřního trhu v rámci Evropské unie.

V tomtéž roce se konal summit Evropské rady v Madridu, na kterém bylo zdůrazněno, že kandidátské státy musí přijmout a také implementovat do svých legislativ kompletní legislativu Evropské unie, tedy *acquis*.

Zároveň s tím však také vyplynula skutečnost, že je třeba provést jisté reformy a změny také uvnitř samotné Evropské unie, která byla v té době formálně zakotvena v Maastrichtské smlouvě, protože bylo jasné, že stávající institucionální forma EU není dostatečně připravena na rozšíření o další členské státy. Kromě toho se také jednání v Madridu týkala plánovaného nástupu Evropské měnové unie.

Zasedání v Madridu se stalo také důležitým impulsem k vypracování dokumentu nazvaného Agenda 2000, který by obsahoval soubor posudků, které by analyzovaly stav připravenosti kandidátských zemí na vstup do EU, zejména v oblasti politické, ekonomické a institucionální a také možné dopady rozšíření na stávající členské státy a jejich politiky. A také by tento dokument obsahoval návrh nového rozpočtového rámce na období let 2000-2006, který by již zahrnoval nové členské země.

⁷⁶ Maďarsko, Polsko, Česká republika, Slovensko, Rumunsko, Bulharsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Slovinsko

Smyslem Agendy 2000 je s ohledem na připravované rozšíření Unie zodpovědně si ujasnit některé velmi podstatné okolnosti s tímto rozšířením související⁷⁷:

- jak posílit a reformovat rejstřík jednotlivých politik Unie tak, aby se mohly účinně vypořádat s vyšším počtem členů a zajistit udržitelný růst, vyšší zaměstnanost a zlepšené životní podmínky pro občany Unie,
- jak vést jednání o rozšíření Unie a současně zajistit, aby se všichni uchazeči připravovali na okamžik přijetí,
- jak financovat rozšíření, pokročilou fázi příprav a rozvoj vnitřních politik Unie.

II.I.III Hlavní programy předvstupní pomoci

Jak již bylo uvedeno dříve, kandidátským zemím a tedy i Rumunsku bylo v průběhu let, kdy se jednalo o připojení k EU umožněno využít programů předvstupní pomoci, které těmto státům měly lépe umožnit přeměnu některých oblastí jejich hospodářství a ekonomiky do souladu s podmínkami EU. Mezi nejvýznamnější programy patří program PHARE, který původně sloužil jako finanční nástroj pomoci nejdříve pro Polsko a Maďarsko a v průběhu let 1990-1992 byl rozšířen i na další státy střední a východní Evropy a Pobaltí.

Program PHARE se tak stal hlavním finančním nástrojem na podporu předvstupní strategie s cílem odstranit překážky rozvoje zejména v oblasti infrastruktury, ekologie, sociální a kulturní oblasti u jednotlivých kandidátských zemí. Hlavním posláním tohoto programu bylo umožnit dokončení tržních reforem v jednotlivých kandidátských státech, přeměnu jejich ekonomik a připravit je na budoucí členství v EU a pomoci převzít *acquis*. K tomu bylo třeba učinit z PHARE nástroj střednědobého horizontu a ke každé zemi přistupovat jednotlivě. K monitorování výsledků a efektivnosti vlivu byly zavedeny každoroční zprávy, které měly za úkol kontrolovat dosažení definovaných cílů.

Později se program PHARE stal také hlavním finančním nástrojem tzv. posílené předvstupní strategie a po roce 1998 byl jeho vliv zaměřen zejména na financování investičních projektů, podporu malého a středního podnikání, zajištění souladu norem jednotlivých sektorů s normami EU a na podporu subjektů sloužících k poskytování veřejných služeb.

⁷⁷ Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 335

Vedle programu PHARE byl také vytvořen další nástroj finanční podpory zemím SVE v rámci předvstupní strategie nazvaný program ISPA, který je zaměřen na podporu rozvoje v oblasti dopravy a ochrany životního prostředí. V oblasti dopravy šlo zejména o vybudování efektivních transevropských dopravních sítí, které by umožnily rychlý pohyb osob, zboží a služeb v rámci vnitřního trhu. V oblasti životního prostředí měl tento program pomoci nastolit soulad činností kandidátských zemí zejména v takových oblastech, které se týkaly např. dodávek pitné vody, znečištění vzduchu, čističek vod a pevných odpadů s normami stanovenými v *acquis*. Také bylo stanoveno, že výše těchto příspěvků na projekty se bude odvíjet od několika kritérií, mezi něž patří např. počet obyvatel, či výše HDP na obyvatele, přičemž těmito příspěvky z programu ISPA by mělo být pokryto maximálně 85 % celkových výdajů na daný projekt.

Také byl stanoven speciální program finanční pomoci kandidátským zemím pro rozvoj zemědělství a rozvoj venkova s názvem SAPARD, který měl za úkol pomoci jednotlivým zemím usnadnit transformaci zemědělství a řešení problémů udržitelného rozvoje tohoto sektoru a implementaci příslušné legislativy. V oblasti rozvoje venkova pak hlavní cíl tohoto programu spočíval v podpoře udržení a vytváření nových pracovních příležitostí ve venkovských oblastech při respektování zásad ochrany životního prostředí. Hlavním kritériem pro výši příspěvku (max. to může být do 75 % celkových nákladů daného projektu) z tohoto programu SAPARD se stal zejména počet lidí pracujících v sektoru zemědělství a úroveň HDP v paritě kupní síly. A další podmínkou je každoroční předkládání zprávy o dosaženém pokroku v tomto sektoru.

II.I.IV Završení přístupových jednání vedoucích ke vstupu do EU

Počínaje rokem 1997 dospěla Komise k závěru, že všechny kandidátské země, s nimiž probíhají jednání o přistoupení, splňují politická kritéria. Během posledních let se značně pokročilo v konsolidaci a prohlubování demokracie, právního státu, k lidským právům a k právům menšin. Ve všech zemích byl vytvořen právní rámec státní služby a pravidlem se stala odborná příprava jejich pracovníků. Většina zemí pokročila v reformě a posilování své soudní soustavy, která je klíčovým faktorem při vymáhání *acquis*. Ve většině zemí existuje protikorupční strategie a byly posíleny orgány bojující s korupcí, tato oblast je však nadále zdrojem znepokojení. V řadě zemí byla přijata opatření k posílení legislativního a institucionálního rámce zajišťujícího rovnost pohlaví. Ve všech zemích s početnou romskou

populaci se pokročilo při provádění národních akčních plánů zlepšování obtížné situace, v níž se členové těchto komunit nalézají. Další pozitivní vývoj byl konstatován, pokud jde o ochranu menšin. Pokud jde o přetrvávající problémy, je zapotřebí zejména pokračovat v konsolidaci reformy v soudnictví. Komise přikládá velký význam zajištění dalšího zvyšování správní a soudní kapacity kandidátských zemí. Proto připravila s každou zemí Akční plán posilování její správní a soudní kapacity.⁷⁸

Podle Komise dále deset zemí splňuje také ekonomická kritéria a privatizace jejich ekonomik dosáhla úrovně srovnatelné s Evropskou unií. Avšak v řadě sektorů ještě není dokončena jejich restrukturalizace a implementace právního rámce. V Rumunsku je však třeba vynaložit další úsilí na dokončení reformní agendy a na důsledné plnění plánovaných opatření.

V úsilí implementace *acquis* došlo také k velkým pokrokům u kandidátských zemí, zejména pokud jde o budování nezbytných správních a soudních struktur potřebných pro správné začlenění *acquis* do vnitřní legislativy daných zemí. Další významných pokroků bylo dosaženo v oblasti standardizace a certifikace a liberalizace pohybu kapitálu. Dále je však nutné zaměřit pozornost hlavně na oblasti praní špinavých peněz, hospodářské soutěže, ochraně spotřebitele, v oblasti životního prostředí, nezávadnosti potravin, dohledu nad trhem, dopravy, sociální politiky, justice a práva a v oblasti cel, zemědělství a daní a jiných.

Na summitu v Kodani konaném v prosinci roku 2002 došlo k definitivnímu rozhodnutí ukončit přístupová jednání s deseti kandidátskými státy (Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva a Slovinsko, Kypr a Malta), přičemž EU dala najevo, že preferuje přijetí států, které dobře splňují dané podmínky a těmto státům bylo povoleno přistoupení k EU, ke kterému pak došlo 1. května 2004 na základě podepsání smluv o členství v EU. Toto přistoupení nové země k Evropské unii musí být schváleno všemi členskými státy na zasedání Rady.

Rumunsko a Bulharsko splnily politická kritéria, avšak v různé míře nevyhovovaly kritériím ekonomickým a kritériu *acquis*, a proto s nimi nebyly ukončeny vyjednávací procesy. K podpisu přístupových smluv, podle nichž by se tyto země měly stát členy EU k 1.1.2007 došlo dne 25. dubna 2005. Zároveň však EU poukázala na řadu nedostatků v těchto zemích, které je třeba odstranit. Rumunsku a Bulharsku bylo poté na základě předložené Monitorovací

⁷⁸ Cihelková, E. a kolektiv: *Světová ekonomika: Regiony a integrace, 2002, str. 609*

zprávy o stavu připravenosti Bulharska a Rumunska na členství v EU vypracované na popud Komise v květnu roku 2006, nabídnuto členství v roce 2007.

Monitorovací zpráva o připravenosti Bulharska a Rumunska na členství v EU byla předložena v květnu 2006 Komisí Evropských společenství v Bruselu a hodnotila úroveň dosaženého pokroku v plnění podmínek a kritérií nutných pro připojení obou zemí k EU, které vyžadovaly další zlepšení. Navazuje na zjištění předložená ve zprávě z předchozího roku.

Velice kladně je Komisí hodnoceno provedení transformace politických a hospodářských systémů Rumunska a Bulharska na fungující demokracie a tržní hospodářství.

Obě země splnily politická kritéria pro členství již v roce 2005. V oblasti plnění hospodářských kritérií a kritéria *acquis*⁷⁹, ve kterých nedosahovaly přijatelné úrovně pro členství, dosáhly velkého pokroku.

Rumunsko přijalo důležitá opatření pro reformu soudnictví a posílilo jeho nestrannost. Také pokročilo v boji s korupcí a kriminalitou. Pokroku bylo dosaženo také v oblasti restituce majetku. Došlo ke zlepšení v oblasti ochrany dětí, v boji proti rasismu, diskriminaci, xenofobii a projevům netolerance.

V otázce plnění hospodářských kritérií byly provedeny strukturální reformy a byly přijaty patřičné fiskální, měnové a mzdové politiky. Pokračuje restrukturalizace v energetickém, těžebním a dopravním odvětví.

Také v harmonizaci s *acquis* dosáhlo Rumunsko značného pokroku. Další pozornost však musí věnovat pokroku v oblastech jako jsou např. veřejné zakázky, ochrana osobních údajů, právní předpoklady týkající se regionální politiky, vízová politika, oblast cel, dobré životní podmínky zvířat.

Další nedostatky, které bylo třeba odstranit, lze rozdělit na oblasti – vnitřní trh, soudnictví a boj proti korupci a vyplácení finančních prostředků z fondů EU.

⁷⁹ Pro účely monitorování pokroku bylo *acquis* členěno do 31 kapitol (volný pohyb zboží, volný pohyb osob, volný pohyb služeb, volný pohyb kapitálu, právo obchodních společností, soutěžní politika, zemědělství, rybolov, dopravní politika, daně, hospodářská a měnová unie, statistika, sociální politika a zaměstnanost, energetika, průmyslová politika, malé a střední podniky, věda a výzkum, školství, odborné a vzdělávání a mládež, telekomunikace a informační technologie, kultura a audiovizie, regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů, životní prostředí, ochrana zdraví a spotřebitele, spolupráce v oblasti justice a vnitřních vztahů – Schengen, celní unie, vnější vztahy, SZBP, finanční kontrola, finanční a rozpočtová ustanovení, instituce, ostatní otázky).

V případě, že by Rumunsko po přijetí do EU nebylo schopno plnit všechny své závazky, mohou další členské státy do tří let od jejich přistoupení přijmout některá bezpečnostní či ochranná opatření. Některá bezpečnostní opatření stanoví již samotné *acquis* a přístupová smlouva. V případě zavedení možných opatření by pak bylo nutné v průběhu tří let vypracovat každoroční zprávu pro Komisi o pokroku v dané oblasti. A Komise by pak podávala o výsledcích tohoto pokroku zprávu Evropskému parlamentu a Radě.

Ze závěru monitorovací zprávy vyplývá, že Rumunsko plní v mnoha oblastech své závazky a je na cestě k plnění požadavků *acquis* a mělo by být připraveno na členství v EU do 1. ledna 2007, pokud se mu podaří vytvořit nezávislý, transparentní, nestranný a účinný systém soudnictví, který bude efektivním prostředkem pro boj s korupcí a organizovaným zločinem. Další pokroky je třeba učinit v reformě zemědělství.

Další zprávou pak bylo potvrzeno, že Rumunsko je dostatečně připraveno, aby do 1. ledna 2007 splnilo zbývající podmínky a převzalo *acquis*, přičemž byly definovány referenční cíle, které zohlední specifické podmínky této země. Komise proto zavedla mechanismus spolupráce a ověřování pokroku dosaženého v rámci reformy soudního systému a v boji proti korupci a organizované trestné činnosti a pro lepší ochranu finančních zájmů EU byla schválena zvláštní úprava zemědělských výdajů. Rumunsko musí každý rok podávat zprávu o dosaženém pokroku.

Původně se dokonce uvažovalo i o přijetí Rumunska a Bulharska až v roce 2008, ale tyto země dokázaly dostatečně splnit zadaná politická a ekonomická kritéria a kritérium *acquis* a proto došlo k jejich přijetí mezi členské země EU k 1.1.2007 podepsáním smluv o členství v Evropské unii.

II.I.V Chronologický přehled důležitých momentů, které měly význam v průběhu přístupového procesu Rumunska k EU

- 1988 – Uzavření prvních dohod o obchodu a hospodářské spolupráci s Maďarskem a Polskem.
- 1991 – Dohody o obchodu a spolupráci rozšířeny o Rumunsko, ČSFR a Bulharsko.
- 1991 – Uzavřeny Asociační dohody s ČSFR, Maďarskem a Polskem.
- 1993 – Asociační dohody rozšířeny o Rumunsko a Bulharsko.
- 1993 – Prohlášení EU o připravenosti k východnímu rozšíření, stanovena kritéria pro vstup přidružených zemí v Kodani⁸⁰.
- 1993 – Uvítání žádostí Maďarska a Polska o vstup do EU.
- 1994 – Přijata předvstupní strategie.
- 1995 – Přijata Bílá kniha "Příprava přidružených zemí SVE na začlenění do vnitřního trhu EU".
- 1995 – Příprava politické agendy 2000 v Madridu, uvítání žádostí Rumunska, Slovenska, Estonska, Litvy a Lotyšska.
- 1996 – Zahájena Mezivládní konference 1996, uvítání žádostí Bulharska a ČR.
- 1996 – Uvítání žádosti Slovinska.
- 1997 – Rozhodnutí o zahájení jednání s ČR, Estonskem, Maďarskem, Polskem, Slovinskem a Kypr, posílená předvstupní strategie.
- 1998 – Přijetí prvních Pravidelných zpráv o pokroku kandidátských zemí, opětovné uvítání žádosti Malty.
- 1999 – Dohoda ohledně Agendy 2000 a finančním rámci 2000-2006.
- 1999 – Rozhodnutí o zahájení jednání s Bulharskem, Litvou, Lotyšskem, Rumunskem, Slovinskem a Maltou, závazek zahájit a ukončit Mezivládní konferenci 2000.
- 2000 – Zakončení druhé etapy reformy EU: Smlouva z Nice., zahájení jednání o přístupu s Rumunskem
- 2002 – Pokračování institucionální reformy, příprava Smlouvy o přistoupení.

⁸⁰ Na základě zdrojů: Zahradník, P.: *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*, 2003, str. 25 a *Základní mezníky historie Evropské integrace*, <http://www.euroskop.cz/47528/clanek/hlavni-mezniky-vyvoje/>

- 2002 – Rozhodnutí o zemích, s nimiž budou uzavřena přístupová jednání, přechodné struktury institucí a upřesnění finančních otázek.
- 2002 – Ukončení přístupových jednání s deseti státy v Kodani.
- 2004 – Rozšíření EU o deset států - Českou republiku, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Estonsko, Lotyšsko, Litvu a Slovinsko, Kypr a Maltu.
- 2005 – Podepsání přístupových smluv s Rumunskem a Bulharskem.
- 2007 – Přijetí Rumunska a Bulharska do Evropské unie.

II.II Pohled na Rumunsko jako investičního partnera pro Českou republiku

Rumunsko a někdy také Rumunská republika je tedy republikou s hlavním městem Bukurešť, v jejímž čele stojí prezident Traian Basescu. Leží na území Balkánského poloostrova a svou rozlohou a počtem obyvatel se řadí mezi středně velké země. Přijetím 1.1.2007 do Evropské unie se Rumunsko stalo osmou největší a sedmou nejlidnatější zemí EU. Zároveň se tím otevřela Evropské unii cesta k Černému moři. Kromě EU je Rumunsko také členem např. organizací OSN, NATO, OBSE, SEI, CEFTA, přidruženým partnerem ZEU a plnoprávným účastníkem Paktu stability pro jihovýchodní Evropu.

Obrázek 2: Mapka Rumunska⁸¹

Po krizích v 90. letech a zejména po roce 2000 Rumunsko udělalo velké pokroky na cestě k fungující moderní tržní ekonomice a to hlavně díky prováděným strukturálním změnám, pokračující privatizaci a restrukturalizaci průmyslu a zemědělství a lepší výkonnosti státních podniků.

⁸¹ Zdroj: EUROSOP [online]. 16.8.2008 [cit. 2008-08-16]. 2008 Dostupné na [www: <http://www.euroskop.cz/458/sekce/zakladni-informace/>](http://www.euroskop.cz/458/sekce/zakladni-informace/)

Rumunsko skrývá velký hospodářský potenciál a je na dobré cestě stát se hlavním strategickým, energetickým a obchodním aktérem rozvoje Balkánu. Od prvního dne členství v EU začalo Rumunsko v plném rozsahu uplatňovat *acquis* v oblasti volného pohybu zboží. Totéž se týkalo také svobody poskytovat služby a volného pohybu kapitálu, přičemž byla projednána některá přechodná omezení. Také pro členské země EU se přijetím Rumunska zvýšily odbytové i pracovní příležitosti. Zároveň se však také posílilo soutěžní a konkurenční prostředí jak na trzích zboží, tak i na trzích práce.

Ačkoli by se mohlo zdát, že přijetí Rumunska do EU znamená především rozšíření zemědělského sektoru, jeho podíl na hrubém domácím produktu se stále snižuje. Hlavními rysy tohoto sektoru jsou velká roztržitost, špatná vybavenost a neefektivnost. Mezi hlavní produkované komodity patří tradičně obilniny a kukuřice a dále také cukrová řepa, slunečnice, brambory, ovoce, vinná réva, sojové boby, konopí a len.

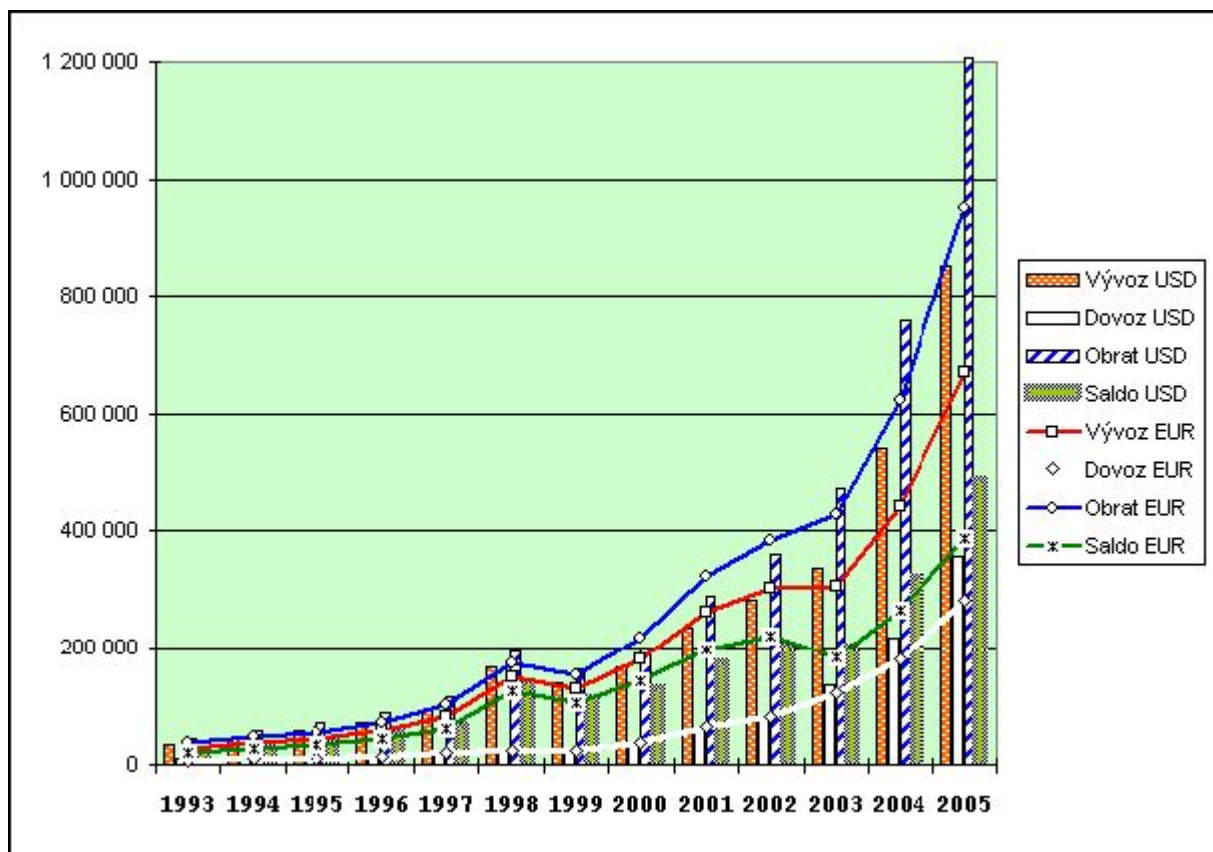
V oblasti průmyslové produkce výrazně pokročila její restrukturalizace a dnes zažívá obrovský rozvoj, což znamená také prostor pro české firmy účastnit se na jeho obnově a modernizaci. Dominujícím sektorem je v současné době zejména stavebnictví, které se stává hnacím motorem hospodářského růstu Rumunska. Do obnovy infrastruktury a stavebnictví plynou finanční podpory zejména z evropských fondů, Světové banky a dalších. Evropská komise přidělila Rumunsku na období let 2007-2013 částku celkem cca. 10 mld. EUR, která by měla sloužit především na rozvoj infrastruktury, zemědělství, venkova a celkové regionální politiky.

Dalším významným sektorem je zpracovatelský průmysl a zejména pak výroba tabákového zboží, zpracování dřeva a výroba dopravních prostředků. Nárůstu dosáhl také potravinářský a chemický průmysl. Jedním z velmi perspektivních oborů rumunské ekonomiky se stává také elektrotechnika a elektronika. Avšak základní pilíř rumunského hospodářství tvoří stále ropný průmysl.

Nejvýznamnějšími partnery Rumunska v oblasti vývozu i dovozu jsou země Evropské unie a konkrétně Itálie, Německo, Francie, Maďarsko a Turecko, přičemž hlavními komoditami v oblasti vývozu z Rumunska do zemí EU byly stroje a strojní zařízení, které dominovaly i dovozním položkám, a textilie a oděvy.

Sektor služeb v posledních letech vykazuje velkou dynamiku růstu, avšak v mnoha oblastech je stále ještě malé pokrytí. Což tedy také znamená možné příležitosti pro české investory. Jedním z vyvíjejících se oborů je zejména cestovní ruch. Dále jsou to služby komunálního charakteru a technické služby dělené podle kupní síly a společenského rozvrstvení zákazníků. Ovšem stále zde převládá poměrně nízký stupeň tržního prostředí, což pro případné investory znamená předpoklad silného kapitálového zázemí a poměrně dlouhé návratnosti investic.

Česká republika uplatňuje typ velmi otevřené ekonomiky, což znamená, že se nadprůměrně vysoký podíl ekonomických aktivit uskutečňuje se zahraničím. Také obchodní vztahy mezi Rumunskem a Českou republikou procházejí dalším velkým vývojem, zejména po vstupu Rumunska do EU, čímž došlo k otevření vnitřních trhů těchto zemí. Zároveň se tím Rumunsko také stalo největším obchodním partnerem pro Českou republiku v jihovýchodní Evropě. O tom svědčí i fakt, že za poslední roky došlo k velkému nárůstu objemu obchodní výměny mezi těmito zeměmi a ke zčtyřnásobení obchodního obratu, což je patrné z následujícího grafu, který zobrazuje vývoj obchodní výměny mezi Rumunskem a ČR v období let 1993 - 2005:

Graf 1: Vývoj obchodní výměny mezi ČR a Rumunskem v období let 1993 – 2005 (v tis. USD a EUR)⁸²

Vývoz z České republiky v roce 2005 značně převyšoval dovoz do ní, přičemž mezi hlavními komoditami vývozu i dovozu byly stroje a zařízení a motorová a jiná vozidla včetně jejich součástí. Dále to byly např. také kotle a reaktory, mechanické a elektrické přístroje a výrobky z plastů, železo a ocel a výrobky z nich, mýdlo a prací přípravky, sklo a skleněné výrobky, papír, karton, lepenka, dřevo, dřevěné uhlí a dřevěné výrobky, montované stavby, nábytek a různé chemické sloučeniny.

V následujících tabulkách je zobrazen přehled komoditního rozdělení (členěného do kategorií dle SITC – standardní mezinárodní klasifikace zboží) vývozu z České republiky a dovozu z Rumunska a jejich množství v tisících EUR za rok 2005:

⁸² Zdroj: BUSINESSINFO [online]. 16.8.2008 [cit. 2008-08-16]. 1997-2008 Dostupné na [www: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/>](http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/)

Tabulka 5: Přehled komoditního rozdělení vývozu z ČR do Rumunska dle SITC za rok 2005 (v tis. EUR)⁸³

Název zboží	Stat. hodnota EUR (tis.)
Potraviny a živá zvířata	26 338
Nápoje a tabák	988
Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	8 043
Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	2 386
Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	32
Chemikálie a příbuzné výrobky	73 471
Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	17 471
Stroje a dopravní prostředky	333 119
Průmyslové spotřební zboží	51 772
Komodity a předměty obchodu	1
Celkem	671 044

⁸³ Zdroj: BUSINESSINFO [online]. 20.8.2008 [cit. 2008-08-20]. 1997-2008 Dostupné na www: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-cr-pro-rumunsko-priloha/1000686/42793/>>

Tabulka 6: Přehled komoditního rozdělení dovozů z Rumunska do ČR dle SITC za rok 2005 (v tis. EUR)⁸⁴

Název zboží	Stat. hodnota EUR (tis.)
Potraviny a živá zvířata	4 763
Nápoje a tabák	239
Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	2 382
Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	3 254
Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	0
Chemikálie a příbuzné výrobky	10 020
Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	80 286
Stroje a dopravní prostředky	125 469
Průmyslové spotřební zboží	56 129
Celkem	282 542

Prohlubující se trend vzájemných obchodních a partnerských vztahů a zájem českých subjektů o rumunský trh stoupá významně hlavně poslední tři roky zejména v důsledku toho, že si české podnikatelské subjekty uvědomily atraktivnost balkánských trhů a jejich význam pro další expanzi, přičemž mezi nejvýznamnější centra jejich zájmu se řadí sektor strojírenství, energetický sektor a infrastruktura a její obnova.

Především velikost rumunského trhu a relativně čerstvé členství v EU činí tuto zemi velmi atraktivním místem, zároveň však také zvyšují nároky na nově příchozí podnikatelské subjekty. Ovšem význam obchodního partnerství mezi Českou republikou a Rumunskem a spolupráce mezi českými a rumunskými podnikatelskými subjekty po vstupu Rumunska v loňském roce do EU rapidně vzrůstá, o čemž svědčí i následující tabulky, které zobrazují přehled komoditního rozdělení vývozu a dovozu mezi Českou republikou a Rumunskem v roce 2007:

⁸⁴ Zdroj: BUSINESSINFO [online]. 20.8.2008 [cit. 2008-08-20]. 1997-2008 Dostupné na [www:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/>](http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/)

Tabulka 7: Přehled komoditního rozdělení vývozu z ČR do Rumunska dle SITC za rok 2007 (v tis. EUR)⁸⁵

Název zboží	Stat. hodnota EUR (tis.)
Potraviny a živá zvířata	55 941
Nápoje a tabák	14 275
Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	19 646
Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	2 179
Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	193
Chemikálie a příbuzné výrobky	104 707
Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	274 994
Stroje a dopravní prostředky	540 614
Průmyslové spotřební zboží	131 698
Celkem	1 144 247

Tabulka 8: Přehled komoditního rozdělení dovozu z Rumunska do ČR dle SITC za rok 2007 (v tis. EUR)⁸⁶

Název zboží	Stat. hodnota EUR (tis.)
Potraviny a živá zvířata	5 984
Nápoje a tabák	8 982
Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	5 909
Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	1 006
Chemikálie a příbuzné výrobky	25
Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	14 042
Stroje a dopravní prostředky	144 571
Průmyslové spotřební zboží	138 412
Celkem	318 931

⁸⁵ Zdroj: BUSINESSINFO [online]. 20.8.2008 [cit. 2008-08-20]. 1997-2008 Dostupné na [www: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/>](http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/)

⁸⁶ Zdroj: BUSINESSINFO [online]. 20.8.2008 [cit. 2008-08-20]. 1997-2008 Dostupné na [www: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/>](http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/)

S prohlubováním trendu obchodních a partnerských vztahů souvisí zároveň rozvoj českých investic v Rumunsku. Tím se také buduje důležitý obraz České republiky jako spolehlivého partnera a investora, čímž se otevírají další obchodní možnosti. Pro tyto účely byla na popud Ministerstva průmyslu a obchodu v roce 2005 vypracována Strategie prosazování obchodně ekonomických zájmů ČR v Rumunsku, která monitoruje stav ekonomických vztahů těchto zemí, definuje vizi, hlavní cíle, základní předpoklady úspěchu a aktivity státu pro vývozce a investory v oblasti rozvoje obchodních vztahů a nabízí kroky a nástroje, které mají pomoci k dosažení stanoveného cíle, čímž je vytvoření optimálních podmínek pro růst českého exportu na rumunský trh. Časový rámec, s nímž tato strategie pracuje a ve kterém by mělo být víceméně dosaženo stanoveného cíle, byl stanoven na letošní rok 2008.

K účelu dosažení tohoto strategického cíle byla zpracována i SWOT analýza, která je součástí této Strategie a mezi její závěry patří následující body⁸⁷:

Silné stránky (S)

- Zájem o rozvoj hospodářských vztahů a zdokonalování nástrojů na podporu vývozu v podobě finančních i nefinančních instrumentů;
- dobrá pověst výrobků české provenience, existující reference a zkušenosti českých firem s podmínkami rumunského trhu;
- moderní a efektivní průmyslová výroba s referencemi z ostatních trhů, nabízející výrobky s výhodným poměrem kvality a ceny;
- možnost využití zkušeností ČR z transformačního období a členství v EU, know-how v oblasti investic.

Slabé stránky (W)

- Nedostatečné kapitálové možnosti českých podniků;
- konkurenční boj mezi českými subjekty o zakázky na trhu, nízká schopnost sdílení informací o příležitostech, seskupování do efektivních aliancí či konsorcií;
- nedostatečné informace o vývoji na rumunském trhu, o jeho potenciálu a možných partnerech pro spolupráci;
- nedostatky v práci s veřejností (public relations), při využívání reklamních nástrojů pro prezentaci možností českých dodavatelů.

⁸⁷ *Strategie prosazování obchodně ekonomických zájmů ČR v Rumunsku - výchozí situace.* [online]. 20.8.2008 [cit. 2008-08-20]. Dostupné na [www: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/>](http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-rumunsko-vychozi-situace/1000686/42788/)

Příležitosti (O)

- výrazný potenciál růstu rumunské ekonomiky;
- rostoucí příliv zahraničních investic;
- relativní ekonomická a finanční stabilita v zemi;
- možnost zapojení do projektů s využitím prostředků z fondů EU;
- výhodná geografická poloha pro možnost expanze do regionu;
- kvalifikovaná pracovní síla;
- existující potřeba rozvoje, modernizace a restrukturalizace celé řady odvětví;
- nutnost obnovy a modernizace dopravní infrastruktury;
- potřeba rozvoje telekomunikací;
- sílící důraz na zlepšování životního prostředí;
- nové možnosti plynoucí z partnerství veřejného a soukromého sektoru.

Rizika (T)

- komplikovaná firemní legislativa zejména v oblasti daňové a pracovněprávní;
- nedostatečná implementace legislativy a pomalé soudnictví;
- složitý přístup k obchodnímu rejstříku, obtížné získávání aktuálních informací o podnikatelských subjektech;
- značná míra korupce a byrokracie;
- nedostatečně rozvinutá dopravní a komunální infrastruktura;
- nižší kupní síla obyvatelstva ve srovnání s vyspělými státy Evropy;
- nedostatek investičního kapitálu;
- možné výkyvy v ekonomické oblasti způsobené zpomalením reforem a privatizace, restrukturalizací velkých státních podniků apod.;
- strukturální nejistoty plynoucí z nerovnovážného vývoje vývozu a dovozu a vysokého schodku na běžném účtu.

České podnikatelské subjekty by pak měly využít hlavně výhody znalosti prostředí a také informací obsažených v silných stránkách a v příležitostech této SWOT analýzy, protože rumunský trh je již dobýván i ostatními zeměmi, což znamená konkurenci pro ČR. Zajímavou výhodou je také dobrá geografická dosažitelnost rumunského trhu a tedy i nižší dopravní náklady. Zároveň také pro Rumunsko je toto partnerství a vůbec členství v EU příležitostí ke zvýšení jeho ekonomické úrovně a konkurenceschopnosti ve světovém měřítku.

Pro plnění zadaného cíle je velmi důležité, aby Česká republika a její podnikatelské subjekty sledovaly aktuální dění na rumunském trhu, vytvářely příznivé prostředí pro další růst a rozvoj vývozu zboží, služeb a investic na tento trh a poskytovaly mu účinnou podporu a napomáhaly odstraňovat všechny možné překážky bránící plnému rozvoji obchodu, investičních aktivit a spolupráce Rumunska s Českou republikou.

Mezi hlavní obory, které se jeví pro české investory a vývozce do budoucna jako značně perspektivní a které jsou uvedeny i ve Strategii prosazování obchodně ekonomických zájmů ČR v Rumunsku, patří především strojírenství a zejména obory automobilového průmyslu, energetiky, hutnictví a zpracování surovin včetně těžebního, petrochemického, potravinářského a dřevozpracujícího sektoru.

Dalším perspektivním oborem pro uplatnění českých firem je také energetický sektor, kde jsou výhody spojeny především s výstavbou, obnovou a rekonstrukcí tepelných a vodních elektráren a jaderné elektrárny CernaVoda.

Velmi významným prvkem, který skýtá velký potenciál rozvoje obchodní činnosti mezi ČR a Rumunskem je modernizace a obnova dopravní infrastruktury jak v silniční, tak i v železniční dopravě, která bude velmi intenzivně probíhat v následujících deseti letech.

Stavební průmysl nabízí také investiční příležitosti pro české firmy, zejména v podobě dodávek stavebních technologií a know-how.

Stejně tak i tradiční obory nabízí možnosti uplatnění, zejména pak kvalitní sklářské, dřevařské, chemické a textilní a oděvní zboží mají na rumunském trhu perspektivní vyhlídky.

V sektoru zemědělství a potravinářském průmyslu také existuje jistá šance na úspěch českých firem v podobě výrobní kooperace a dodávkách mechanizace a vybavení.

Do popředí zájmu se dostává také oblast ekologie a ochrany životního prostředí, zejména pak budování čističek, odpadové hospodářství a likvidace ekologických odpadů mohou přinést investiční perspektivy pro české firmy.

České firmy se pak mohou uplatnit také v nových a netradičních oborech, kterými jsou například dodávky technologických linek, softwaru či speciálních aplikací, jako je např. kartografie, skenování a aplikace pro bankovníctví.

Závěr

Proces evropské integrace a vidina sjednoceného evropského kontinentu, prostoru trvalého míru a ekonomické prosperity představuje doposud největší a nejúspěšnější realizovaný pokus v historii, jehož přínosy značně převyšují náklady. Je jisté, že větší ekonomicky sjednocený a politicky stabilní celek zemí dokáže lépe čelit globálním výzvám, boji proti mezinárodní zločinnosti a terorismu a snadněji bojovat proti vnějším tlakům a konkurenčním rivalům, zejména USA a Japonsku a ostatním silícím ekonomikám.

Záměrem této diplomové práce bylo zhodnotit přijetí Rumunska mezi členské země Evropské unie jak z pohledu legislativního procesu, tak i z pohledu České republiky jako možného investora v této zemi.

Pro splnění vymezeného záměru jsem vytyčila jednotlivé cíle. Tato práce splnila hlavní záměr tím, že realizovala vytyčené cíle a to tak že:

- **Vymezila hlavní historické události a právní dokumenty, které vedly ke vzniku Evropské unie v současné podobě.**
- **Definovala pojem Evropská unie, její konstrukci, cíle a zásady v současné době.**
- **Přiblížila proces rozšiřování Evropské unie o Rumunsko, kritéria, podmínky připojení k EU a předvstupní pomoc.**
- **Zhodnotila přínosy připojení Rumunska k EU pro Českou republiku z hlediska investičních možností.**

V první kapitole jsem nastínila hlavní historické události, které nakonec vedly ke vzniku Evropské unie a její současné podobě. Přiblížila jsem čtenáři proces vytváření Evropské unie od čtyřicátých let minulého století až do současnosti a popsala jednotlivé politické události a právní dokumenty, které v souvislosti s danou dobou napomohly k nynější podobě a konstrukci Evropské unie.

V další kapitole jsem se zaměřila více na uskupení Evropské unie a její aktuální právní dokumentaci, ze které vychází jak samotná organizace, tak i její činnosti a postupy. Podrobněji jsem vysvětlila pojem Evropská unie, dále její cíle, konstrukci, poslání. Také jsem se v této

části zabývala fungováním Evropské unie a jejími činnostmi, kterými se zabývá a prostředky, které využívá ke splnění svých zadaných cílů.

Poté jsem se blíže zaměřila a popsala proces a postup rozšiřování Evropské unie o Rumunsko a objasnila jednotlivé právní akty a kroky, které vedly k přistoupení ke členství. Podrobněji jsem specifikovala kritéria, která muselo Rumunsko pro přistoupení splnit a analyzovala jejich plnění.

V poslední kapitole jsem se zaměřila na přístup České republiky k přijetí Rumunska mezi země Evropské unie z hlediska investičních příležitostí. Popsala jsem obchodní procesy mezi Českou republikou a Rumunskem před a po přijetí Rumunska mezi členské země Evropské unie a uvedla budoucí vyhlídky této spolupráce.

Seznam použité literatury

Knihy a publikace

- [1] CIHELKOVÁ, Eva a kolektiv. *Světová ekonomika: regiony a integrace*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, spol. s r. o., 2002. 244 s. ISBN 80-247-0193-6.
- [2] CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 709 s. ISBN 80-7179-804-5.
- [3] CÍSAŘ, Jaromír a kol. *Drobné podnikání*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1996. 146 s. ISBN 80-7079-955-2.
- [4] DĚDIČ, J., ČECH, P.: *Obchodní právo po vstupu ČR do EU, aneb, Co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?* 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha: Bova Polygon, 2005. 485 s. ISBN 80-7273-122-X.
- [5] EPPING, Randy Charles. *Průvodce globální ekonomikou*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. 240 s. ISBN 80-7178-825-2.
- [6] FOJTÍKOVÁ, L., LEBIEDZIK, M.: *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 179 s. ISBN 978-80-7179-939-9.
- [7] HAD, Miloslav, PIKNA, Bohumil. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů, 2001. 88 s. ISBN 80-86345-06-8, ISBN 80-86506-01-0.
- [8] HILL, Ch., SMITH, M.: *International Relations and the European Union*. 1. vydání. Oxford University Press, 2005. 469 s. ISBN 978-0-19-927348-5.
- [9] KLOUDOVÁ, J., *Univerzita T. Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky: Evropská unie: historie a současnost ekonomického prostředí*. 1. vydání. Zlín: Univerzita T. Bati, 2004. 169 s. ISBN 80-7318-222-X.
- [10] KÖNIG, Petr, LACINA, Lubor a kolektiv. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. 374 s. ISBN 80-7179-846-0.

- [11] LACINA, L., RUSEK, A. a kolektiv: *Evropská unie: trendy, příležitosti, rizika*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 260 s. ISBN 978-80-7380-077-2.
- [12] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Česká republika 2004-2006: Rámec podpory společenství*. 1. vydání. Odbor vnějších vztahů, Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2004. 208 s.
- [13] NACHTIGAL, V., TOMŠÍK, V.: *Konvergence zemí střední a východní Evropy k Evropské unii*. 1. vydání. Praha: Linde, 2002. 231 s. ISBN 80-7201-361-0.
- [14] PLCHOVÁ, B., LUKÁŠ, Z., HRADOVÁ, M.: *Česká republika a Evropská unie (vybrané kapitoly)*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2005. 134 s. ISBN 80-245-0452-9.
- [15] SPĚVÁČEK, Vojtěch a kolektiv. *Transformace české ekonomiky: politické, ekonomické a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: Linde, 2002. 528 s. ISBN 80-86131-32-7.
- [16] ŠREIN, Z.: *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. 369 s. ISBN 80-7079-946-3.
- [17] ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ.: *Malá encyklopedie Evropské unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha, 1997. 256 s. ISBN 80-85864-34-7.
- [18] VILAMOVIČ, Š.: *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.
- [19] ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do Evropské unie – přínosy a náklady konvergence*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 359 s. ISBN 80-7179-472-4.

Zákony

- [20] Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [21] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

- [22] **EURACTIV** Dostupný z WWW: <<http://www.euractiv.cz/>>
- [23] **EUROPA-EU V KOSTCE** Dostupný z WWW: <http://europa.eu/abc/index_cs.htm>
- [24] **EUROSKOP** Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/>>
- [25] **MPO** Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/>>
- [26] **BUSINESSINFO** Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/>>

Dokumenty a zprávy

- [27] *Amsterodamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a související akty.* [online]. 2008 [cit. 2008-07-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/764-amsterdam.pdf>>
- [28] *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie.* [online]. 2000-2005 [cit. 2008-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>>
- [29] *Monitorovací zpráva o stavu připravenosti Bulharska a Rumunska na členství v EU.* [online]. 2008 [cit. 2008-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0214:FIN:CS:HTML>>
- [30] *Niceská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a některé související akty.* [online]. 2008 [cit. 2008-07-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/765-nice.pdf>>

- [31] *Smlouva o Evropské unii*. [online]. 2008 [cit. 2008-07-26]. Dostupný z WWW:
<http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>
- [32] *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. [online]. 2008 [cit. 2008-07-25]. Dostupný z WWW:
<<http://www.euroskop.cz/files/19/D76E8536-54F3-43CC-8939-3AA24DB08F24.pdf>>
- [33] *Strategie prosazování obchodně ekonomických zájmů ČR v Rumunsku*. [online]. 2008 [cit. 2008-08-20]. Dostupný z WWW:
<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rumunsko/strategie-prosazovani-zajmu-cr-rumunsko/1000686/42787/>>

Přílohy

Příloha 1: Mapa rozšiřování Evropské unie k roku 2007

Zdroj: Evropská centrální banka: <http://www.ecb.eu/ecb/history/ec/html/index.cs.html#map>

1952: Itálie, Francie, Lucembursko, Belgie, Německo, Nizozemsko

1973: Dánsko, Irsko, Velká Británie

1981: Řecko

1986: Španělsko, Portugalsko

1995: Rakousko, Finsko, Švédsko

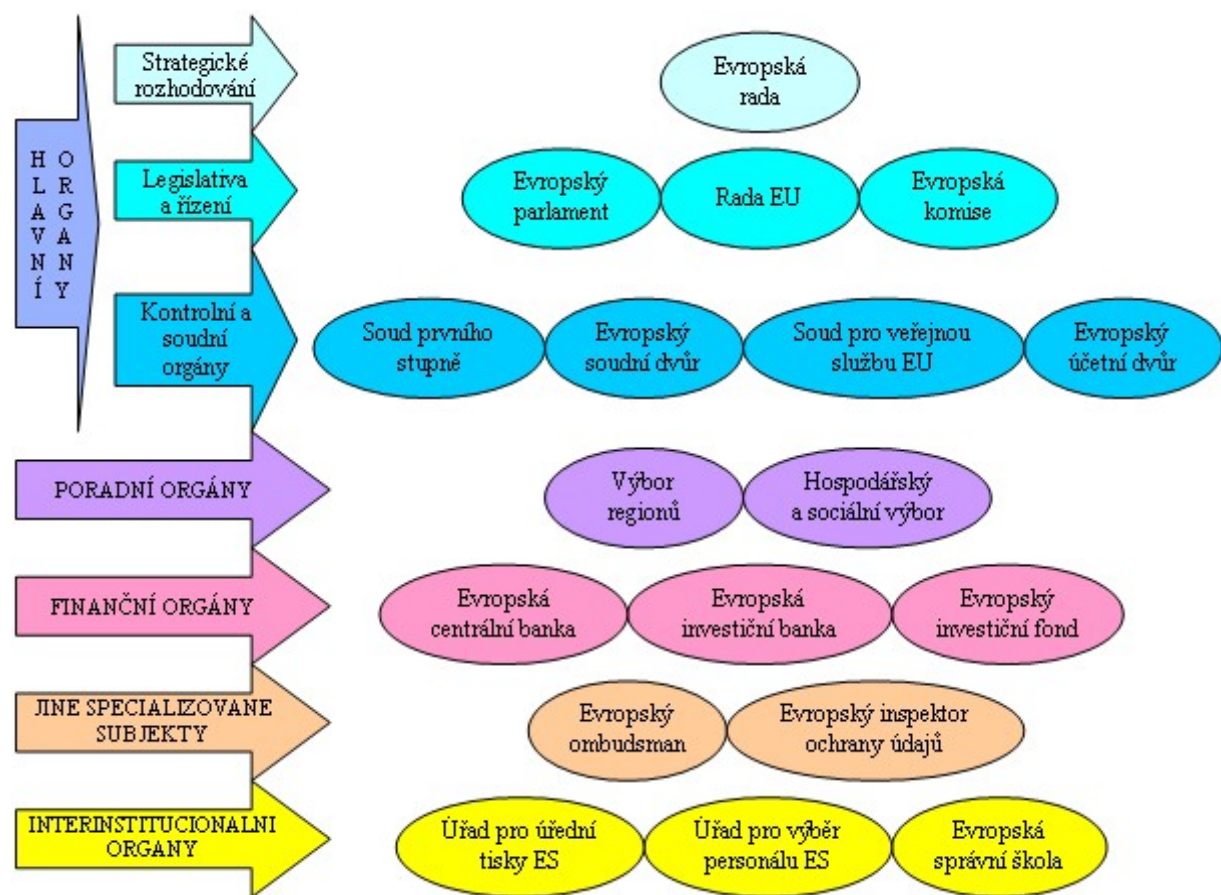

2004: Česká republika, Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

2007: Bulharsko a Rumunsko

Příloha 2: Přehled institucí Evropské unie

Zdroj: Euroskop: <http://www.euroskop.cz/44915/clanek/>